БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 247 (6682)
НОЯБРИИН 26
ЧЕТВЕРГ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Партийна гэгээрэлдэхи дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха

Коммунистнуудые, манай кадрнуудые марксистско-ленинскэ сурталаар хүмүүжүүлгэдэ Коммунистическэ парти саг үргэлжэ онсо анхарал хандуулна. Коммунистическэ байгуулалтые зүбөөр хүтэлбэрилхын тулада манай кадрнууд, бүхы коммунистнууд марксистско-ленинскэ теориие шудалха ёһотой.

Манай республикын городской ба районно зарим партийна организацинууд партийна гэгээрэлэй сетьдэ коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй һуралсалые мүнөө жэлдэ нилээд эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Тэдэнэр хадаа коммунистнууд болон хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй марксистско-ленинскэ һуралсалай асуудалнуудые бюрогой заседанинууд дээрэ хододоо зүбшэн хэлсэдэг болоо. Партийна комитедүүдэй пропаганда ба агитациин таһагууд Коммунистическэ партиин түүхэ ба теориие шудалагшадта туһалха консультацинуудые, пропагандистнуудай семинарнуудые олоор үнгэргэнэ, эрхим политһургуулинуудай кружогуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолно.

Һуралсалай энэ жэлдэ политһургуулинууд болон кружогуудые пропагандистнуудаар хангалта үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд һайжараа. Политһургуулинуудай, кружогуудай олон хүтэлбэрилэгшэд хэдэн жэлэй турша дотор баян дүй дүршэлтэй болоо, өөһэдынгөө эрдэм шадабариие улам дээшэлүүлнэ. Гадна, зунай үедэ пропагандистнуудай нилээд ехэ хубинь партиин обкомой дэргэдэхи курсада һуража, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна. Партийна һуралсалай системэлэ туйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүд үшөөл ехэ бэшэ байна. КПСС-эй олон райкомууд ба партийна эхин организацинууд бүхы коммунистнуудые, эдэбхитэдые һуралсалда бултыень хабаадуулжа шадаагүй, занятинуудай таһалдуулагдаха ушарнууд үзэгдэнэ. Занятинуудтаа һурагшадай үсөөнөөр хабаададаг, занятинуудай хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэдэг ушарнууд тохёолдоно. Зарим пропагандистнууд теоретическэ загбари тобшололнуудые коммунистическэ байгуулалтын бодото зорилгонуудтай холбожо үшөөл һураадүй, заалгадаа халирхайгаар, ёһо тэдыгээр хандаха ябадал гаргана.

Иволгын, Кяхтын, Хоринн, Мухаршэбэрэй партийна организацинуудта партийна һуралсал иланхаяа хангалтагүйгөөр табигданхай. Жэшээлхэдэ, Кяхтада пропагандистнуудай семинарска занятинууд зохихо бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Нэгэ семинар дээрэ лектор партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагта харагдаагүй текст уншаһан байна. «Орониие социалистическээр индустриализацилхын ба хүдөө ажахые коллективизацилхын түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин тэмсэл» гэһэн лекци дотороо лектор болбол партийна съезднүүд болон конференцинүүдэй шиидхэбэринүүдэй удхые гаргажа шадаагүй, орониие индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха талаар партиин политикые бодотоор бэелүүлһэнэй ашаар советскэ арадай туйлаһан амжалтануудые харуулжа шадаагүй. Лекциин материал партиин ба советскэ арадай мүнөө үеын зорилготой нигта холбоотүй байһан.

Партиин райкомууд, тэдээнэй пропаганда ба агитациин таһагууд хүдөөгэй коммунистнуудай һуралсалда анхаралаа багаар хандуулна. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна организацида гол түхэлэй хоёр кружок байгуулагданхай. Парторганизациин секретарь нүхэр Батуев, пропагандистнууд нүхэд Бадмацыренов, Раднаев һуралсалай хэрэгые зүнэнь орхижорхёо. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо үсөөхэн хүнэй хабаадалгатайгаар оройдоо хоёр заняти үнгэргэгдөө. Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэшье занятинууд таһалдуулагдадаг байгаа. Энэ партийна организацидахи һуралсал тухай асуудалые партиин райкомой бюро хоёр дахин зүбшэн хэлсэһэн мүртөө, баримтануудые тоолоод лэ үнгэрөө, партийна организациин секретарь нүхэр Батуев тушаа ямаршье хэмжээ абаагүй. Тэндэхи хэрэг байдалтай байра дээрэнь танилсаха, һуралсалые һайжаруулха талаар бодото туһаламжа үзүүлхын тулада партиин райком тиишэнь үнинэ эльтээгээгүй.

Иволгын партийна организацида коммунистнуудай һуралсал мүн тиимэ задагай байдалда оронхой. Андреевэй нэрэмжэтэ, «8-ое Марта» колхозуудай партийна эхин организацинуудта нэгэшье занятинууд үнгэргэгдөөгүй. Спиртзаводой коммунистнуудай һуралсал хододоо таһалдуулагдана. Заводой парторганизациин секретарь, пропагандист нүхэр Иванов һурагшадые бултыень хандуулжа, занятинуудаа һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэнэгүй. Занятинууд һурагшадай табин процентнь хабаадалгатайгаар олонхидоо үнгэргэгдэнэ.

Коммунистнуудай, манай кадрнуудай марксистско-ленинскэ хүмүүжэлые эмхидхэлгэдэ тон шухала үүргэ гүйсэдхэхэ ёһотой партийна комитедүүдэй библиотекэнүүдэй олонхинь урдаа табигдаһан зорилгонуудые мууса дүүргэнэ. Тэдэнэр пропагандистнуудта методическа туһаламжа үзүүлхэ, түрүү политһургуулинууд болон кружогуудай дүй дүршэлые согсолхо ёһотой центрнүүд боложо үшөөл шадаагүй.

Партиин обкомой дэргэдэ һаяхан үнгэргэгдэһэн, партийна библиотекэнүүдые даагшадай зүблөөн дээрэ ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Кружогууд болон политһургуулинуудтахи занятинуудай идейно-политическэ хэмжээе саашадань дээшэлүүлхын түлөө библиотекэнүүд һулаар тэмсэнэ, штатнабэшэ пропагандистнуудта үдэр бүриин тодорхой һайн туһаламжа үзүүлнэгүй, пропагандистнуудай саг үргэлжын семинарнуудай хүдэлмэриие мууса эмхидхэнэ, пропагандистска хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлхэ, согсолхо ба дэлгэрүүлхэ талаар зохихо хүдэлмэри хэнэгүй, политическэ эрдэмээ бэеэ даагаад дээшэлүүлжэ байдаг коммунистнуудай һуралсалда анхаралаа багаар хандуулна гэжэ дурсагдаһан зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

Коммунистнууд болон манай кадрнуудай политическэ һуралсалые эмхидхэлгэдэхи дутагдалнууд эрид шууд усадхагдаха ёһотой. КПСС-эй райкомууд, горкомууд партийна хүдэлмэриин энэ тон шухала участогые хүтэлбэрилгэеэ шангадхаха уялгатай. Тэдэнэр партийна гэгээрэлые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ ябадалдаа пропаганда ба агитациин таһагуудта үдэр бүри туһалха зэргэтэй.

Политһургуулинууд болон кружогуудай занятинуудай шанарта, бэеэ даагаад һурадаг коммунистнууд болон эдэбхитэдэй һуралсалда онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Партийна гэгээрэлэй шанарые һайжаруулха асуудал пропагандистска кадрнуудһаа нилээд дулдыдадаг байна. Тиимэһээ партиин райкомууд болон горкомууд пропагандистнуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэдэ, тэдээниие зүбөөр шэлэн ололгодо саг үргэлжын анхарал хандуулжа, тэдээнэй эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, занятинуудай шанарые һайжаруулха хэрэгтэнь хододоо туһалха ёһотой.

Һуралсалай занятинуудай үедэ ленинско-сталинска национальна политикые, тэрээнэй политическэ, культурна болон экономическа үрэ дүнгүүдые тайлбарилгада, һурагшадые советскэ патриотизмын ба пролетарска интернационализмын сурталаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Партийна организацинууд занятинуудай саг соогоо, идейно-политическэ үндэр хэмжээндэ, бүхы һурагшадай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ байха тушаа хододоо анхарал оролдолго гаргажа байха ёһотой. Политһургуулинууд болон кружогуудай һайнаар хүдэлмэрилхын тула бүхы условии байгуулха, тэдээниие үзэхэ номуудаар ба бусад шухала хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха шухала. Эмхидхэлэй-техническэ эдэ бүхы асуудалнууд хойшолуулагдашагүй түргэнөөр шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Манай орон дотор коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонууд хадаа үргэн ниитэ ажалшадай ажалай эршэ зоригые толтойлон, саашанхи илалтануудта зорюулха шадабаритай байхыень бүхы коммунистнуудһаа, манай бүхы кадрнуудһаа эринэ. Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, партийна пропагандадахи бүхы дутагдалнуудые зайлуулжа, тэрээнэй хэмжээе коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудай эрилтэнүүдтэ хүрэтэр үргэхэ ёһотой.

Түрэл орон доторнай

Трактор бүтээгшэдэй ба хүдөө ажахын механизаторнуудай хоорондохи хани харилсаан

ХАРЬКОВ, ноябриин 23. (ТАСС). Орджоникидзын нэрэмжэтэ Харьковска тракторна заводто бэшэг ерэбэ. Сталинска областиин Александровска МТС-эй тракторист нүхэр Дроздов «ДТ—54» тракторта бүтүү кабина байгуулха шухала гэжэ харьковайхидай анхарал хандуулба. Одесскэ областиин Ивановска МТС-эй механик нүхэр Кумогородский энээн тушаа мүн лэ гуйлта хэһэн байна.

Заводой конструкторнууд механизаторнуудай дурадхалые хараадаа абаба. Тэдэнэр дулаалагдаһан кабинатай дизельнэ тракторнуудые зохёогоод, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Энэ хадаа трактористнуудай ажалай условинуудые нилээд һайжаруулба. Машинно-тракторна станцинуудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдэй зүбшэлгөөр машинада тусхай глушитель табигдаа, тэрэ хадаа машинын хүдэлмэрилхэдэ гарадаг шэмээе үгы болгохо юм. Мүнөө эндэ модернизированнэ пусковой двигатель бүтээгдэжэ байна, тэрэ болбол трактор ашаглалгын шанарые нилээд һайжаруулха байна. Мүнөөдэр экспериментальна цехтэ иимэ түрүүшын двигательнүүдэй туршалга дүүрэв.

Заводой мэргэжэлтэд шэнэ коленчатэ вал зохёон гаргаа, тэрээниие туршахада элисэгүй бүхэ шанар харуулба. Иимэ вал олоор үйлэдбэрилхые бэлэдхэл хэгдэнэ.

Гансахан энэ жэлдэ тракторта техническэ һайжаруулгын талаар 25 гаран хубилалта хэгдээ, энэнь олон деталь болон узелнуудайнь хүдэлмэрилхэ саг болзорые һунааана.

Завод хүдөө ажахын механизаторнуудта, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Һүүлшын гурбан жэлэй турша соо машинно-тракторна станцинуудай ба совхозуудай хоёр мянгаһаа дээшэ механигууд, трактористнууд ХТЗ-гэй цехүүдтэ үйлэдбэриин практика болон теоретическэ һуралсалые шудалжа гараа.

Механизаторнууд малажалай фермэнүүдые барина

ВЛАДИМИР, ноябриин 23. (ТАСС). Энэ жэлдэ лугомелиоративна станциин мастерскойн механизаторнууд малажалай фермэнүүдые бариха талаар түрүүшынхеэ хабаадалсажа байна. Максим Горькиин нэрэмжэтэ колхоздо механизаторнуудай бригада хонинной ба шубуунай байрануудые барижа дүүргэхэеэ байна. Ондоо бригада «Прогресс» колхозтой баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор барилгын модо шэрэнэ, шубуунай байра барина, мүн малай ба хонинной байрые капитальнаар заһабарилна.

Юрьев—Польско МТС-эй механизаторнууд колхозуудта хэрэгтэй барилгын модо хюрөөдэлгэ ба барилгын бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ эмхидхэбэ, тэдээгээр ворота, раманууд болон малажалай байрануудта хэрэгтэй үүдэнүүд бүтээгдэхэ юм.

Областиин машинно-тракторна станцинууд олон арбаад транспортна бригадануудые бии болгобо. Тэдэнэр колхозно шэнэ барилгануудта шулуу, цемент, известь ба модо шэрэхэ байна. Олонхи МТС-үүдтэ барилгын бригаданууд бии болгогдоно, тэдэнэр колхозуудтай баталагдаһан хэлсээнүүдэй ёһоор малажалай фермэнүүдые барижа эхилнэ.

Үнэтэй арһата ан олоороо агнана

ВЛАДИВОСТОК, ноябриин 23. (ТАСС). Уссурийска тайгада түрүүшын саһан унаба. Шанга хүйтэн боложо шууяата гол мүрэнүүдые, мүн намагуудые мүльһэтүүлбэ. Олон зуугаад ангуушад үнэтэй арһата ан агнахаяа дүлии тайганuудта гарана. Хэрмэ олзоборилго иланхаяа амжалтатайгаар үнгэргэгдэнэ.

Пожарска районой «Охотник» гэжэ Удэгейскэ артелиин олзоборилгын бригаданууд үбэлэй сезоной гансахан арбан үдэрэй турша соо хэрмэнэй олон зуугаад арһа бэлэдхэбэ. Олонхи ангуушад-үдэгейцүүд жэлэйнгээ нормонуудые дүүргэнхэй. Пожарска, Красноармейскэ, Чугуевска ба тайгын бусад районуудай бэлэдхэлэй пунктнуудта үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал сезоной эхинһээ хойшо гурба дахин шахуу олоор хэрмэнэй арһан тушаагдаба.

Арба нэгэн һарын түсэб дүүргэгдэбэ

ЧЕЛЯБИНСК, ноябриин 23. (ТАСС). «Челябинскуголь» комбинадай горнягууд түлишэ малтан абалгынгаа арба нэгэн һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. «Коркинуголь» трестын коллектив жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада Урда Уралай шахтёрнуудтай хэгдэһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Тус коллектив арба нэгэн һарынгаа түсэбые хахад һараар болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Забайкальеда овощь тарилга хүгжэнэ

ЧИТА, ноябриин 23. (ТАСС). Ерэхэ жэлдэ областиин колхозууд болон совхозуудай парниково-тепличнэ ажахын талмайе таба дахин ехэ болгохо гэжэ түсэблэгдэнэ.

Нютаг бүхэндэ энэ түсэбые бэелүүлхын түлөө бэлэдхэл хэгдэнэ. Петровско-заводской районой «Памяти Сталина» колхоздо, мүн бусад районуудай хүдөө ажахын хэдэн артельнүүдтэ теплицэнүүд баригдана. 15 мянган шахуу парниково раманууд заһабарилагдаа ба шэнээр хэгдээ, рассадада хэрэгтэй горшоогхонуудые бүтээхэ торфо-наг шэбхэ бэлэдхэгдэбэ.

☆ ☆

Грозный. Олон мянган тонно бензин, керосин, лигроин ба түрхихэ тоһонууд Грозный станциһаа манай Эхэ ороной элдэб олон нютагуудта жэл бүри эльгээгдэнэ.

Һаяхан түмэрзамшад хүдөө ажахыда хэрэгтэй нефтепродуктнуудые тээһэн 11-дэхи эшелониие түсэбһөө гадуур бүридүүлжэ, һая ябуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: паркын дежурна комсомолка Л. А. Фараонова ба Грозный станциин поезднуудые бүридүүлэгшэ стахановец А. Н. Кобышев гэгшэд Украинын хүдөө ажахын районуудта дизельнэ түлишэ эльгээхэ эшелон бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай консервын заводой коллектив октябрь һарынгаа түсэбые 116 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур 500.000 банка консервэ үгэбэ. Тус заводой жестяно-баночна цехын стахановец Екатерина Лемкина үдэрэйнгөө даалгабариие 150—170 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Лемкина хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Шэнэ хүсөөр

1947 ондо 18 наһатай комсомолец Степан Багаев МТС-эй механизатор болохоёо Суулгын машинно-тракторна станцида ерэжэ, анха түрүүшынхеэ хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. Нэгэ жэл шахуу тэндэ токарёор хүдэлмэрилһэнэй һүүлээр электро-гагнууршын мэргэжэл тэрэ шэлэбэ. Хоёр жэлэй туршада тэндэ ажаллаад байхадаа залуу электро-гагнуурша нилээд дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн болоһон байна.

Уданшьегүй, 1950 ондо тэрэ Советскэ Армиин албанда татагдаба. Эхэ оронойнгоо урдахи нангин уялгые хүндэтэйгөөр дүүргэһэнэй һүүлээр партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад, Степан Булагатович түрэл МТС-тээ тэхэрижэ ерээ. Танил нүхэдынь Степаниие халуунаар угтаба.

Уданшьегүй, нүхэр Багаев МТС-эй штадта оруулагдаба. Анханайнь ажал — электро-гагнууршын хүдэлмэри тэрээндэ даалгагдаа.

Партиин уряагаар хуушан ажалдаа тэхэриһэн электрогагнуурша мүнөө улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ эхилээ. МТС-тэ намар-үбэлэй заһабарилгын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри узловой методээр эрхилэгдэнэ.

МТС-эй машинно-тракторна мастерской соо оруулагдаад байһан тракторнуудай элэһэн, эбдэрһэн детальнууд электро-гагнуурша Степан Булагатовичын гараар гагнагдана, шэрээгдэнэ. Тэрэ гансахан электрогагнуури бэшэ, мүн газо-гагнуури хэлсэнэ. Тиихэ зуураа, нүхэр Багаев үдэр бүриингөө даалгабари 130—140 процент дүүргэнэ.

Степан Булагатович МТС-эй коллективэй дунда эрхим ажалаараа шалгарһан эдэбхитэй комсомолец юм. Тэрэ хадаа өөрынгөө политическэ эрдэмые болон мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын тула һуралсана, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ханын газетэ гаргалсана.

Түрэл МТС-тээ тэхэрижэ ерэһэн залуу механизатор иигэжэ хүдэлмэрилнэ.

Н. Цыбснов.

„Эхэ Герой" гэжэ хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1953 оной ноябриин 24-нэй Указаар Кабанскын аймагай хүдэлмэришэдэй Каменск гэжэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Витвер Матрена Григорьевнада арбан үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө «Эхэ Герой» орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулан «Эхэ Герой» гэжэ хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо.

Ном тараалгын һара

«Книготорг» ноябриин 15-һаа декабриин 15 болотор ном тараалгын һара үнгэргэжэ байна. Номой һарын зорилго — республикын ажалшадые номоор хангалгые һайжаруулан, номуудые үргэнөөр дэлгэрүүлгэ болоно.

«Буркниготоргын», «Союзпечатиин» ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин системын сельмагууд, городой болон хүдөөгэй магазинууд, киоскнууд ном тараалгын һарада хабаадалсажа байна.

Ном тараалгын һарын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн хүнүүд магазин, киоскнуудһаа элдэб номуудые олоор абана.

А. Чебанов.

Худалдаа наймаан бүри үргэдэнэ

Энэ һарада гастрономой магазинууд ба киоскнуудта эдеэ хоолой элдэб зүйлэй продуктнууд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һурагтүй ехээр худалдагдана. Һаяын үдэрнүүдтэ яблоко үдэр бүри худалдаанда гараа. Ойрын үдэрнүүдтэ 2 вагон мандарин абтахаар хүлеэгдэжэ байна.

Үнгэрһэн кварталнуудтай сасуулхада, IV кварталда хараалагдаһан түсэбһөө гадуур колбасна зүйлнүүд арба шахуу тонно, кондитерска зүйлнүүд 25 тонно, малай өөхэ ба тоһон 6,5 тонно, ургамалай тоһон 16 тонно, элдэб зүйлэй загаһанай консервэ 5 мянган банка ба бусад продуктнууд худалдаа наймаанай точконуудта гаргагдахань.

Гадна, элдэб сортын 25 тонно гурил абтаад, худалдагдажа байна.

«Бурмонторг» мүн хори шахуу тонно яблока, 50 гаран тонно мандарин абахань.

Медицинскэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд

Городой элүүрые хамгаалгын таһаг һаяхан «РУМ—4» гэжэ шэнэ конструкциин рентгеновэ аппарат абажа, Пригороднэ районой поликлиникэдэ тодхобо. Энэ аппарат манай республикада түрүүшынхеэ асарагдаа. Энээнһээ урда байһан аппарадуудта орходоо энэ аппарат нилээд олон хүниие шалгаха арга боломжотой.

Аппарадай тодхогдоһонһоо хойшо хэдэхэн хоногой туршада 100 гаран хүн бэеэ шалгуулаа.

☆ ☆ ☆

Республиканска больницын хирургическа таһагта һүүдэр үгэдэггүй лампочка тодхогдобо. Энэ түхеэрэлгэ хирургын ажалда ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй гэрэл юрын электролампын гэрэлдэ орходоо тад ондоо, һуни үдэрэйхидэл адли гэрэлтэй, нюдэндэ ямаршье нүлөө үзүүлхэгүй байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэхи дутагдалнуудые шууд усадхаха

Иволгын аймагай IX партийна конференци

Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон Иволгын аймагай партийна организаци колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ, малажалые улам хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха талаар тоосоото үе соогоо зарим тэды амжалтануудые туйлаа.

Аймагай колхозууд 1953 оной туршада хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 107 процент, гахайгаар — 116,5 процент, адуу моридоор — 102 процент дүүргэв. «Улаан Оронго», «Коммунизм», «Осоавиахим», Сталинай болон Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд бүхы түрэлэй малнуудаар гүрэнэй түсэб дүүргэв. Мүн адуу малай ашаг шэмэ дээшэлээ. «1-ое Мая», «17 партсъезд», Ленинэй ба Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд 1952 ондо үнеэн бүхэнһөө 1000-һаа 1600 литр хүрэтэр һү һааһан ба мүнөө жэлэй 10 һарын турша соо мүн эды шэнээн һүн үнеэн бүриһөө һаагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта, тус аймаг городтоо дүтэ оршожо байна. Тиимэһээ аймагай колхозууд илангаяа овощь ехээр тариха, һүтэй үнеэдые олоор бариха, городой ажалшадые хүдөө ажахын продуктнуудаар элбэгээр хангаха зэргэтэй байгаа. Тиигэжэ хадаа аймагай колхозуудай олзо доход тон ехэ байха байгаа. Теэд аймагай колхозууд элбэг ехэ ашаг олзо олохо алибаа арга боломжонуудаа, баян резервнүүдээ хүсэд хэрэглэнэгүй. Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнэгүй. Эбэртэ малай тоо толгой үшөө 1940 онойшье хэмжээндэ хүрөөдүй байна. Эбэртэ мал соо үнеэдэй тоо арай гэжэ 30 процент болоно. Үнеэдһээ гарадаг ашаг шэмэ тон бага байһаар. Энэ ушарһаа боложо «Коминтерн», «Улаан-Оронго», Хрущевой, Ленинэй, Сталинай болон Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндэ һү тушааха 1953 оной уялгануудые мүнөөшье хүрэтэр дүүргээдүй.

Эхэ малнууд олоороо һубайрна. Орооной кампани хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, энэ хэрэгтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд харюусалгагүйгөөр хандана. 1953 оной 10 һара соо 100 гүүн бүриһөө 54 унага, 100 үнеэн бүриһөө 74 тугал, 100 эхэ хонин бүриһөө 74 хурьга ба эхэ гахай бүриһөө 8 поршоонхо абтаһан байна. Үбһэ тэжээлэй хомор, харууһанай муу дээрэһээ ниитын мал олоороо гарзална. Илангаяа «1-ое Мая», Андреевэй ба Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта малнууд олоор гарзалаа.

КПСС-эй айкомой бюро, аймгүйсэдком, олонхи колхозуудай, мүн МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал табидаггүй байха юм. Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ, тэрэниие бургааһа боролжоһоо сэбэрлэхэ талаар өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй. Эгээл эдэ шалтагаануудһаа боложо хээрын сабшалангай гектар бүхэнһөө 5—6 центнер үбһэн хуряагдаа юм. Колхозуудай ниитын мал бүдүүн, шэмэтэ, концентрированнэ тэжээлнүүдээр хүсэд хангагдаадүй.

Ниитын мал дулаан байрануудаар дутамаг. 1952 оной түсэб оройдоо 62 процент дүүргэгдээ һэн. Мүнөө жэлдэ 29 барилга баригдаха байһан аад, оройдоо 13-ниинь баригдаа.

Хартаабха болон овощь ехээр тарижа, тэдэниие ажахын олзо доход ехэтэй һалбари болгохын тула аймагай партийна, советскэ органуудшье, колхозой түрүүлэгшэнэршье, МТС-эй директорнүүдшье огто оролдоногүй. 1953 ондо аймагай колхозууд 1940 онойхиһоо хартаабха болон овощь хоёр дахин багаар хуряажа абаһан байна. Эдэ культурануудай бага ургаса абаһан гол шалтагаануудынь юуб гэхэдэ, хартаабха, овощь тариха газараа муугаар элдүүрилдэг, минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэ хэрэглэдэггүй, тэдэнэй хойноһоо һайнаар харууһалдаггүй, огородой хүдэлмэринүүдые механизацилдаггүй, квадратно-гнездовой аргаар хартаабхаяа таридаггүй байна. Олонхи колхозуудай правленинүүд ерэхэ жэлдэ эдэ культурануудай баян ургаса абаха талаар ямаршье бэлэдхэл мүнөө болотор хээгүй байна. Аймагай колхозууд хартаабхын үрһэ оройдоо 30 процент хаагаад байна. Теплична ажахы ганса колхоздо байгуулагдаа. Олонхи колхозууд парнигуудаа заһаха ба үргэдхэхэ хүдэлмэри захалаадүй байһаар.

Иволгын ба Саянтын МТС-үүдэй хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии юм. 1953 ондо олон тракторнууд хүсэд ашаглагдаагүй. Условно трактор бүхэн сүүдхэ соо 7 гектар хахалха ёһотой байһан аад, оройдоо 3—4 гектар хахалаа. Сабшалан һайжаруулха, намаг хатааха, уһалуурнин сетиие үргэдхэхэ, овощь ба хартаабха тарилгые механизацилха талаар өөдтэй хүдэлмэри хэжэ шадаагүй.

Аймагай колхозуудай ажахын шухала һалбаринуудай гээгдэлэй гол шалтагаануудые конференциин делегадууд ехэ зүбөөр шүүмжэлэн элирүүлһэн байна. МТС-үүдые болон колхозуудые КПСС-эй айкомой бюро, тэрэнэй гэшүүд тодорхойгоор хүтэлбэрилдэггүй, тэдэнэр колхозуудта яаралтайгаар гүйлгэлдэжэ ошоод, юрэнхы заабаринуудые үгөөд лэ, тэдэнэй ажал хэрэгые һайнаар һонирхоншьегүйгөөр, колхозуудай экономикые гүнзэгыгөөр шудалжа үзэншьегүйгөөр бусадаг байба. Партиин айком партийно-политическэ хүдэлмэриие хэрэгсээдэггүй, тэрэниие ажахын хүдэлмэринүүдтэй таарадуулан ябуулжа шададаггүй байба.

—Читын областиин колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдтэй батлаһан социалистическэ мүрысөөндэ илахын тулада манай МТС-эй механизаторнууд бүтэдөөрөө мүрысөөндэ оронхой —гэжэ делегат, Иволгын МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Борисов хэлэбэ. — Советскэ Армиһаа ерэһэн хүбүүд, колхозуудай комсомолецууд ба залуушуул механизаторнууд болохо ехэ хүсэлэнтэй. Механизаторнуудай һургуулида эльгээгыт гэһэн хори гаран мэдүүлгэ мүнөө ороод байна. Теэд Улан-Удэдэ механизаторнуудай һургуулиие БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын нээхыень тэдэнэр хүлеэжэ һара үлүүтэй байнад. Зарим колхозуудай партийна организацинууд мэргэжэлтэдэй үнэтэ дурадхалнуудые дэмжэнэгүй.

Колхозуудай, предприятинуудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудай гол шалтагаануудай нэгэниинь кадрнуудые шэлэн олохо ба хубаарилан табиха хэрэгые партиин айкомой бюрогой ёһо тэдыгээр шиидхэдэг дээрэһээ үзэгдэнэ гэжэ делегадууд Черненко, Цыденов, Егадуров ба бусад тэмдэглэбэ.

—Гүрэнэй зөөриие үриһэн, этигэмжэ багатай байһан Бадиевые,— гэжэ нүхэр Черненко хэлэбэ. — Комсомолой айкомой секретаряар һунгахые партиин айкомой бюро зүбшөөһэн байгаа. Хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээн хэдэн һара болоод партиин айком Бадиевые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ баатай болоо һэн. Иимэрхүү баримтанууд малажалай фермэнүүдые даагшанарые, зарим колхозой түрүүлэгшэнэрые томилхо талааршье үзэгдэдэг.

Партиин айкомой секретарьнууд нүхэд Попов, Одоев гэгшэд партийна эхин организацинуудта туһалдаггүй, тэдэнэй секретарьнуудтай семинарнуудые үсөөнөөр, идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэдэг гэжэ делегат нүхэр Поздняков тэмдэглэбэ.

—Манай аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй түргэ түргэн һэлгэгдэдэг дээрэһээ колхозуудые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бага анхарал табигдана гэжэ, — «Улаан Оронго» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Очиров тэмдэглэбэ. Партиин айкомой бюро мүрысөө һулаар ударидана, түрүүшүүлэй дүй дуршэл согсологдожо колхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Колхозникуудай дунда политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһаг бурят хэлэн дээрэ лекцинүүдые бэшэхэ ба уншааха хүнүүдые бэлэдхэнэгүй. Айкомой секретарьнууд ба таһагуудые даагшад хүдөө колхозуудта ошоногүй, партийна эхин организацинуудта ёһотой туһаламжа хүргэнэгүй, тэдэнэй секретарьнуудай семинарнуудые һайнаар үнгэргэнэгүй гэжэ нүхэр Очиров тэмдэглэбэ. Сталинай, Молотовой ба Андреевэй нэрэмжэтэ, «Коминтерн» колхозуудта үбһэ тэжээлэй мүнөө үригдэжэ байһан тухай Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, делегат нүхэр Астраханцев, делегат Козлов гэгшэд хэлэбэ. Партиин айкомой секретарь байһан нүхэр Цырендоржиев, секретарьнууд нүхэд Попов, Одоев гэгшэдэй шүүмжэлэлдэ дурагүй, дороһоо гараһан шүүмжэлэлдэ зүб мүрөөр хандадаггүй байһан тухайда делегадууд нүхэд Танхасаев, Борисов, Очиров ба бусад тогтон үгэ хэлэбэ.

—Овощной культурануудай болон хартаабхын тарилгын, тэдэнэй ряд хоорондын элдүүрилгын механизацилагдаагүй дээрэһээ бага ургаса абанабди,—гэжэ Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн нүхэр Михалёв тэмдэглэбэ. Һубаг канава татажа колхозойнгоо огород уһалха хэрэгтэмнай МТС багаар туһална гэжэ тэрэ хэлэбэ.

—«1-ое Мая», «Осоавиахим» колхозууд аймаг соогоо бүхы талаараа гээгдэжэ ябана. Эдэ колхозуудаар партиин айкомой секретарьнуудшье, бюрогой гэшүүдшье булта ябаһан байха юм. Теэд хубилалта болодоггүй, гээгдэһэн колхозууд лэ тэрэл хэбээрээ үлэнэ, — гэжэ делегат Братущенко хэлэбэ. Айкомой пленумүүдтэ тэрэнэй гэшүүд, партийна организацинуудай секретарьнууд һулаар хабаадалсана. Партиин айкомой пленумүүдэй, бюрогой тогтоолнууд ехэнхидээ дүүргэгдэнэгүй. Тэдэнэй дүүргэлтэ һулаар эмхидхэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлхэ түрүү арга хэрэглэгдэнэ. Теэд энэ түрүү арга метод бэшэ колхозуудта хэрэглэгдэнэгүй гэжэ Братущенко тэмдэглэбэ.

—Конференциин делегадууд нүхэд Дашиев, Михалев, Антонов, Галданов ба бусад партиин айкомой хүтэлбэриин арга методые хурсаар шүүмжэлбэ. Партиин айком кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгые аймгүйсэдкомой болон партиин айкомой бюрогой заседанинуудта тэдэниие дуудалгаар хизаарлана. Колхозууд, МТС ба аймагай бусад эмхи зургаануудые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ элдэб олон шиидхэбэринүүдые гаргалгаар дүүргэнэ, — гэжэ эдэ делегадууд тэмдэглэбэ. Эдэ делегадуудай шүүмжэлгые зүбшөөхэ зуураа, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ байһан делегат Ткачев иигэжэ мэдүүлбэ: һара бүхэндэ 18 үдэртэ суглаа, зүблөөнүүдтэ һуудагби, хүдэлмэриин үлэгшэ 6 үдэр соо дээрэһээ ерэһэн директивэнүүдые уншанаб, тиимэһээ колхозуудай экономикые гүнзэгыгөөр шудалха, тэдэниие зүбөөр хүтэлбэрилхэ саг намда үлэдэггүй.

Делегадууд нүхэд Гармаев, Мантатов ба бусад комсомолой, арадай гэгээрэлэй органуудай, худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалнуудые элирүүлбэ.

Партиин айкомой бюро хүдөөгэй, сомоной ба сельскэ Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар һаналаа табидаггүй, харин партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй, партиин обкомой VIII пленумэй тогтоолнуудые зүбшэн хэлсэһэн пленумдэ сельскэ ба сомоной соведүүдэй түрүүлэгшэнэрые партиин айком уряагүй һэн. Энэ хадаа советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэриие тоогоогүй ябадал болоно гэжэ Гурульбын сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Загузин тэмдэглэбэ.

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые дүүргэхэ талаар үнгэрһэн 2 һара соо партиин Иволгын айком ямар юумэ хээд, юу хэхээ хараалжа байһан тухайгаа партиин айкомой секретарь нүхэр Попов элидхэл соогоо юушье хэлээгүй. Энэншье гайхалтай бэшэ, юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые дүүргэхэ талаар хэдэн олон хэмжээ ябуулганууд һаяханайл хараалагдаад, тэдэнээ үшөө бэелүүлжэ ороодүй байна.

Тоосоото элидхэл тушаа хамта 31 хүн үгэ хэлээ.

Конференци болбол партиин айкомой тоосоото үе соохи хүдэлмэриие хангалтатай гэжэ сэгнээд, дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа.

Партиин айкомой, шалгалтын комиссиин шэнэ состав һунгагдаа.

* * *

Партиин айкомой эмхидхэлэй пленум дээрэ КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр Н. С. Кучумов, секретарьнуудаар Е. А. Ботхолова, А. Ф. Ткачев гэгшэд һунгагдаба.

ГОРСОВЕДЭЙ СЕССИ

Ажалшадай депутадуудай Кяхта городой горсоведэй сесси һаяхан болобо. Энэ жэлэй март һараһаа октябрь хүрэтэр горсоведэй гүйсэдкомой хэһэн хүдэлмэри тухай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Степановай тоосоон эндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

—Городоо болбосон гүхэлтэй болгохын тулада энэ жэлдэ горьтойхон хүдэлмэри хэгдэһэн байна, — гэжэ элидхэлшэ ба депутадууд тэмдэглэбэ. Хэдэн олон сквернүүд, тротуарнууд шэнэлэгдээ, байрын гэрнүүд заһабарилагдаа. Айлнуудай ажаһууха 10 шэнэ гэр баригдаа, революциин түлөө дайлалдажа наһа бараһан хүнүүдтэ шэнэ памятник табигдаа.

Мүн сесси болбол горсоведэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Илангаяа городой худалдаа наймаанай организацинууд, нютагай промышленностиин предприятинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Украинска ССР. Одесскэ заһабарилгын заводой коллектив шэнэ конструкциин 1500 зернопульт жэлэй эсэс хүрэтэр бэлэдхэхэ байна. Халаан соогоо ниимэ гансахан машина хатаахын ба һалхинда сохюулхын тула ороохо 20 метртэ шадан, 12 мянган пүүд ороохо хаяха байна. Захигшадта 800 зернопульт эльгээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаруулгын цехын хинагша Т. А. Полищук бэлэн зернопультнуудые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КАБАНСКЫН АЙМАГТА

МАЛАЖАЛДА АНХАРАЛАА ХАНДУУЛНА

Малажалай фермэнүүдтэхи хүдэлмэриие һайжаруулха зорилгоор Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна эхин организаци 3 коммунистые малай фермэнүүдтэ гаргаһан байна. Коммунист И. М. Фролов һүнэй-товарна фермые даагшаар, К. В. Гвозденский гахайн-товарна фермые даагшаар, И. Г. Фролов хониной-товарна фермые даагшаар томилогдоо. Мүнөө эдэнэр малаа тамир шадалаарнь илгажа, тусгаар һүрэгүүд болгоод, үбэлжэлгэеэ эмхитэйгээр эхилбэ.

Һаяхан КПСС-эй айкомой инструктор нүхэр Самолётов энэ колхозой малшадай зүблөө үнгэргөө. Зүблөөн дээрэ малажалай хүдэлмэрилэгшэд малаа гарза хоролтодо оруулангүй ондо оруулха уялгануудые абаба.

КОМСОМОЛЕЦУУДАЙ ЭДЭБХИ

Аймагай колхозууд, һургуулинууд ба бусад эмхи зургаануудта комсомольско эхин организацинуудай тоосоото — һунгуулиин суглаанууд эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Суглаанууд дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленумэй тогтоолнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Парти, правительствын түүхэтэ тогтоолнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, комсомолецууд колхозуудые шефтээ абажа, тэдэнэртэ бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгануудые абаба. Мүнөө зарим комсомольско эхин организацинууд абаһан уялгануудаа бэелүүлжэ захалаа. Комсомолецууд шубуунай аргал, үнэһэ суглуулжа, полинуудта гаргажа эхилэнхэй. Иигэжэ аймагай комсомолецууд ерэхэ жэлдэ колхозуудай үндэр ургаса ургуулха хэрэгтэнь ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

ЭБТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

«Сталинский путь» газетын типографиин хүдэлмэришэдэй коллектив валовой продукци гаргалгаар жэлэйнгээ түсэбые 10 һарын турша дотор 200 процент дүүргэв. Энэ коллектив БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг энэ жэлэй гурбан кварталай туршада алдангүй барижа байна.

Мүнөө типографиин хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эсэс болотор IV-дэхи кварталай түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй олзо оруулха уялга абанхай.

ШЭНЭ НОМУУД АБТАНА

Аймагай номой магазинда хүдөө ажахын, ураннһайханай, политическэ ба бусад литература элбэгээр абтана.

Һаяхан Бабаевскиин «Алтан одоной кавалер», Маяковскиин «Шэлэгдэмэл зохёолнууд», Михалковой «Хүүгэдтэ зорюулагдаһан пьесэнүүд», Мусатовай «Хада дээрэхи гэр», В. Гюгогой «93-дахи жэл» болон бусад номууд абтаһан байна.

В. Муханов.

Бурят-монгол дуунай культурые хүгжөөхын түлөө

Арад зоной ажабайдалда дуунай айхабтар ехэ удхашанартай байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Манай республикын бүхы газар нютагуудта—саһата мүнгэн малгайтай Саян уулыншье хормойгоор, һаруул тунгалаг Байгал далайншье эрьеэр, Хори, Яруунын үргэн талануудаар ирагуу һайхан дуунай аялга зэдэлдэг. Хүдөө нютагуудай залуушуул зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэрэе хэжэ ябахадаа заатагүй дуугаа дуулалдадаг. Һургуулиин үхибүүд баяртай соггойгоор дуулалдаһаар зэргэнүүдээ тэгшэдхэн алхалдаг. Хүдөөгэй ураннһайханай самодеятельностиин кружогуудта концертнүүдые бэлэдхэхэдээ хэдэн олон хүбүүд, басагад, мүн тэрэшэлэн наһатайшье хүнүүд шэнэ шэнэ дуунуудые хамтадаа дуулажа ородог. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хаанашье ябабал хүн зон дуу хүгжэмдэ дурладаг байха юм.

Ажалшан арадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ удха һайнтай, уран гоё аялгатай дуунуудай хэрэгтэй байһыень тэмдэглэн, «Правда» газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Советскэ дуун гээшэ манай үеын хүнэй һанал бодолые зүбөөр харуулагша—эрэлхэг, ирагуу һайхан, уран гоё, баяртай хүхюун үнэн сэдьхэлэй дуун болоно. Тэрэ хадаа һэбхи хуурмат, удхагүй хооһон байлгые тэсэдэггүй юм».

Партиин энэ эрилтые үндэһэ болгон манай бурят-монгол дуунай культурын хүгжэлтые зарим тэды талаһаань хаража үзэебди. Арад зоной найруулһан гүнзэгы удхатай, нугалбари һайнтай хэдэн олон дуунууд манай хүдөө нютагуудаар хододоо дуулагдадаг байһаниинь элитэ. Мүн республикын уранзохёолшод болон композиторнуудай бэшэһэн үсөөн бэшэ дуунууд мүн лэ арадай дунда дэлгэрэнхэй. Эдэ бүхы дуунууд хэршье үни найруулагдаһан байбал үнөөхил залуу зандаа дуулагдаһаар. Жэшээлхэдэ, манай арад иигэжэ дуулана;

> Хадаараа үндэр хангил уула,
> хангил уула,
> Хурсахан туяа татамаар,
> татамаархан.
> Коммунис партиин дүрим
> суртаал,
> дүрим суртаал
> Хамагай сэдьхэл татамаар
> татамаархан.

Гэбэшье, манай нютагуудаар дуулагдадаг бүхы дуунуудые һайн гэжэ мэдэрхэ аргагүй. Ушар юуб гэхэдэ, зарим газарнуудта хүдөөгэй клубуудташье, үнгэрхэдөө Улан-Удын городской сад соошье дуулагдадаг хатар нааданай дуунууд болон частушканууд дотор ямаршье удхагүй, хубхай хооһон үгэ, хүүрнүүд үшөөл дабтагдадаг.

Бурят-монгол дуунай культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ республикын Композиторнуудай союз шиидхэхы үүргэ эзэлхэ зэргэтэй. Зүгөөр, тус союз өөрынгөө хүндэтэ үүргые үшөөл дүүргэжэ шаданагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлдэ «Шэнэ дуунууд» гэһэн сборник тус союзаар бэлэдхэгдээд, хэблэн гаргагдаа (литературна редакторынь Б. Санжин, хүгжэмэйнь редактор Б. Ямпилов). Энэ сборник соо ороһон дуунуудһаа «Нүхэр мэдэ» (хүгжэмынь Б. Ямпиловай, үгэнь Ц. Галсановай), «Эб найрамдалай дуун» (хүгжэмынь Б. Ямпиловай, үгэнь Д. Жалсараевай), «Сагаан далитай гулабхаа» (хүгжэмынь Б. Ямпиловай, үгэнь Ч. Намжиловай) гэһэн дуунууд удхынгаа талаар ба аялга хүгжэмөөрөө боло- хотой гэжэ сэгнэмээр. Эгээл тии- мэһээ эдэ дуунууд манай артист- нуудай, гүрэнэй филармониин хо- рой ба хүдөөгэй ураннһайханай са- модеятельностиин репертуарнуудта оронхой. «Улан-Удэм толорно» гэжэ дуун (хүгжэмынь Д. Аюшеевэй, үгэнь Ц. Жимбиевэй) юрэнхы найруулгаараа бараг гэжэ тоолог- добошье, зарим бадагуудтань дуу- лажа боломоор бэшэ олон абтаһан үгэнүүд оролсошонхой. Жэшээлхэдэ, энэ бадагые дуулахань тон бэр- хэтэй:

> Тэдэнэй туяанууд
> Тэнгэриһээ бэшэ юм,—
> ТЭЦ, завод, комбинат,
> Театрнуудай элшэ юм.

Сборник дотор оролсоһон дуу- нууд соо удхаараа һула, аялга хү- жэмөөрөөшье илгарма һонирхолто- бэшэ дуунууд бии. Тэдэнэй дунда «Баталһан гансамни ерэбэлтэй» (хүгжэмынь Ж. Батуевай, үгэнь Ц. Дамбаевай), «Гайхамшаг бу- даг» (хүгжэмынь Д. Аюшеевэй, үгэнь Н. Балданогой) гэһэн дуу- нууд оролсоно. Эгээл түрүүн эдэ дуунуудай үндэһэ һуури болог- текстнүүдынь поэтическэ найруул- гынгаа талаар хангалтагүй бай- гаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэ- һээ хэршье һайн аялга найруулба- һонирхолтой дуун болохогүй бай- һаниинь элитэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ород арадай хэдэ хэдэн дуунууд, оперонуудай аринууд, советскэ композиторну- дай зохёоһон дуунууд ородһоо бу- рят-монгол хэлэн дээрэ оршуулаг- даһан байха юм. Энэ хэрэгтэ но- дууд Ц. Галсанов, Г. Чимитов гэ- шэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэдэнэй оршуулһан «Москва—Пе- кин», «Сэсэглээл калина», «Хаб- сад соо сэсэгүүд һайхан лэ», «Сталин тухай кантата» гэхэ мэ- хэдэ хэдэн дуунууд манай артист- нуудай болон хоровой кружогуу- дай репертуарта лабаар оронхой. Оршуулһан дуунуудые арад зоно- дунда дэлгэрүүлхэ талаар респуб- ликын Культурын министерствын радиоинформациин таһаг бага бэ- шэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэ- хэрэгтэй. Мүн БМАССР-эй габь- яата артистнар Абида Арсаланов, Анатолий Карпов гэгшэд э- талаар һайшаалтай үүргэ дүүр- гэһэн байха юм. Саашада- ород арадай эрхим һайн ду- нуудые болон советскэ композ- торнуудай зохёолнуудые бурят- монгол хэлэн дээрэ оршуулха яба- далые бүри үргэнөөр эмхидхэбэл- таарамжатай гэжэ һанагдана.

Зарим тэды амжалтануудта- байбашье, манай дуу хүгжэм- культура юрэнхы дээрээ тон е- дутагдалнуудтай. Яахадааб гэхэ- һайн һайн дуунууд һүүлэй үе- тон хомороор бэшэгдэнэ. Тэрээн- боложо хоровой коллективүүдэ- болон зарим артистнуудай репер- туар шэнэлэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ- зарим артистнар хэдэн жэ- удаагуур үнөөхил дуулаһан дууну- даа дабтадаг байһаниинь хэндэшье элитэ.

Манай дуу хүгжэмэй культуры саашань хүгжөөхын түлөө компо- зиторнуудай болон уранзохёолшо- дой союзуудай, артистнарай ур- хүндэтэй ба харюусалгатай зори- гонууд табигдана. Тэдэнэр шэнэ шэ- удха һайнтай, ирагуу һайхан ду- нуудые найруулжа, арад зонойнго- зохёон байгуулхы ажал хүдэлм- ридэ нүлөө ехэтэй туһаламж- үзүүлхэ уялгатай.

А. Мангатханов.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Сабшалангай газарые һайжаруулха

Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой правлени болон партийна эхин организаци сабшалангайнгаа газарые һайжаруулжа, ниитынгээ малда тэжээлэй бата база байгуулха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулнагүй. Тэжээл бэлэдхэлэй саг үргэлжын бригада байгуулаагүй, харин энэ хүдэлмэриие 2—3 үбгэдтэ даалгажархинхай. Тиимэһээ «Коминтерн» колхоз сабшалангаа һайжаруулжа, ниитынгээ адуу малые элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангадаггүй байна.

Жэшээлхэдэ, Красноярово гэжэ горхонһоо уһалагдадаг байһан 80—90 гектар сабшалангай газарһаа гектарай 80—90 бухал үбһэн абтадаг байгаа. Энэ участогые уһалхаяа болиһонһоо хойшо гектарай 3—4 бухал үрмэдүүл сабшажа абадаг, зарим дободонь оройдо- сабшаха үбһэн ургадаггүй боло- шоо. Мүн Гурульба гэжэ горхо- һоо канава татажа, сабшаланга- газар уһалха гэжэ колхозой пра- лени үшөө 1951 ондо шиидэһэн ю- Энэ хүдэлмэриие хаһа саг соо- эхилээгүй, юрэл зуп болоһон хо- но канава малтадаг машина Иво- гын МТС-һээ ерэжэ, добо газа- тань канава малтаад, гол шадар- намагтай газартань татангүй орх- жорхиһоор, 2 жэл үлүүтэй болоо.

Теэд сабшалангай газарые уһа- жа, һайжаруулжа шадаагүй һа- ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ т- жээл бэлэдхэхэнь, малаа хоролт- гүйгөөр ондо оруулхань бэрхэтэ- гэжэ «Коминтерн» колхозой хүт- бэрилэгшэд хэзээ ойлгохо юм?

Л. Базаржабон.

Хэзээ заһагдаха худаг, хэзээ табигдаха насос юм?

Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой № 1 бригадада нилээд олон колхозникууд ажаһууна. Эндэ нэгэ худаг бии. Бригадын ажалшад уһа энэ худагһаа эдидэг байгаа. Мүнөө тэрэ худагһаа уһан гарахаа болиноо. Колхозой правлени энэ худагые саашань малтуулхын, тэрэнһээ уһа бүлэжэ гаргадаг насос абахын тула айл бүхэнһөө мүнгэ суглуулһан юм. Насос абтаһан аад, хэрэглэгдээгүй байһаар.

Тиимэһээ эндэхи ажалшад эди- уһаа километр хахадай газарһа- зөөхэ баатай болоно. Мүн м- уһалха ехэ бэрхэтэй. Малнууды- уһалха гэжэ холо туухада даар- даг, зободог байна. Теэд, энээн т- хай хэншье һаналаа табинагү- Хэзээ заһагдаха худаг, хэзээ т- бигдаха насос юм гэжэ асуугдан-

Х. Дашиев.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа үгэхэбди

гэжэ партиин уряагаар хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэеэ ошоһон механизаторнууд болон мэргэжэлтэд хөөрэнэ

Түрүү линидэ

Манай ороной хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө МТС-үүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй саг үргэлжын механизаторска кадрнуудаар хангаха шухала байдал тухай партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо онсо заагдаһан байха юм. Мүнөө энэ заабарины бодотоор бэелүүлэгдэжэ, машинно-тракторна станцинууд саг үргэлжын механизаторска кадрнуудтай болгогдожо, улам бэхижүүлэгдэжэ, шэнэ шэнэ машина зэмсэгүүдээр хангагдажа байна. МТС-үүд хүдөө ажахын үнэхөөрөө материально-техническэ база, тэрэнэй саашадань хүгжөөхэ гайхамшаг ехэ хүсэн боложо байна.

Бидэ хоёрые партиингаа уряагаар хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхөөр гараад, Баргажанай аймагай Куйтунска МТС-тэ ажаллажа байнабди. Хүдөө гарахаһаа урид нэгэмнай Улан-Удэ станциин деподо слесарьнгээр, нүгөөдэмнай ПВЗ-гэй паровоз шудхалгын цехтэ мастераар хүдэлмэрилжэ байгаабди. Тэндэ тамга тэмгүйгөөр хүдэлмэрилдэг, һарадаа 1200—1300 түхэриг мүнгэ абадаг һэмди. Теэд бидэнэр, заһа мэргэжэлтэд партиингаа уряае дуулажэн, уряалһан газартаа ошожо ажаллахые тон хүндэтэйдэ тоолон байгаабди. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахы хадаа мүнөө манай орон дотор коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлэй түрүү лини болоод байна бшуу.

Эгээл тиимэһээ бидэнэр мүнөө түрүү линидэ ерээд байна гээшэбди. Ингээд байхада имагтал эсэхые мэдэнэгүй ажаллахал хэрэгтэй.

МТС-тэ ерэхэдэмнай бидэнние һайнаар угтаа. Бидэндэ һаруул, сэбэр, дулаан байранууд үгтэһэн, культурно-ажабайдалай зохихо условинууд байгуулагдаһан байна. Ерэһэн сасуугаа МТС-эйнгээ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа орообди. Мүнөө тракторна паркын намар-үбэлэй заһабарилга дээрэ хүдэлмэрилнэбди.

Шэнэ хүдэлмэридэ шэнэ мэргэжэлээр хүдэлмэрилжэ байһан тула тэрээнтээ һайса танилсаха, трактор болон хүдөө ажахын машинануудые шудалха хэрэгтэй. Элдэбын таниггдаагүй шэнэ асуудалнууд гарана. Ушар тиимэһээ бидэнэр трактор болон хүдөө ажахын машинануудай талаар техническэ литература хододоо уншажа, ойлгоһон юумэеэ бодото ажалда хэрэглэнэбди. Энэ талаар МТС-эй инженер-механик нүхэр Баранов бидэндэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Бидэнэр түрэл нигаг партиингаа уряагаар хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхөө ерэһэн хойноо партиингаа найдабарине харюулхаар, имагтал тиимэ эршэ зоригтойгоор ажаллаха гэжэ шиидээбди, ажаллажашье байнабди.

П. Токмаков, Куйтунска МТС-эй механик-контролер,
М. Ганин, Куйтунска МТС-эй участково механик.

Улан-Удэ городой предприятинуудай олон инженернүүд, техникүүд партиин уряагаар хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэеэ ошоһон байна. Тэдэнэр мүнөө мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хоёр һарын курсада ерээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Саянтын МТС-эй диспетчер **В. Ф. Плюснина**, Үдын МТС-эй главна инженер **В. П. Убеев**, Курбын МТС-эй МТМ-е даагша **А. Х. Усманов**, Кяхтын МТС-эй ахалагша механик **Н. И. Ипатова**, Пограничнэ МТС-эй главна инженер **А. П. Шкребенок**.

А. Мантаевай фото.

Баян ургасын түлөө!

Би Закаменай аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагшаар хүдэлмэрилжэ байгаад, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой гарахалаар мэргэжэлтэ һэн хадаа хүдөө гараха гэжэ шиидһэн һэм. Тиин Иволгын МТС-эй харьяата Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ерээд, хүдэлмэрилжэ эхилһээр һарахаа үлэжэ байнаб.

Манай колхоз Улан-Удэ городто дүтэ шадар байдаг тулада, нэн түрүүндэ, олзо доход ехэтэй овощной культуранууды, хартаабха тарилгаяа горьтойгоор үргэдхэжэ, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ зорилготойбди. Мүнөө 13 хүнһөө бүридэһэн огородой бригада байгуулагдаад, поли дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хэгдэжэ байна. Ерэхэ жэлдэ нэгэ шэнэ теплица бариха түсэбтэйбди. Энэ жэлдэ парниково рамануудаа 500 хүрэтэр олошоруулхамнай. Жэлэй дүүрэтэр парник дотор оруулхын тулада 1500, ашаа, хартаабхын поли дээрэ тараахын тулада 8000 ашаа наг шэбхэ зөөхэбди. Мүнөө энэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна.

Һаяшаг 10 гаран хүнһөө бүридэһэн тэжээл бэлэдхэлэй саг үргэлжын бригада эмхидхэгдээд, сабшалан дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хэжэ эхилээ. Энэ бригада жэлэй дүүрэтэр корнеплодууд болон силосно культурануудай поли дээрэ 1000 тонно, сабшалан дээрэ 1600 тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбтэй. Тэрэ түсэбөө лабтай дүүргэхэбди.

Тарянажалай бригадынхид ороохото культурануудай үндэр ургаса ургуулхын тулада поли дээрэ үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хэжэ эхилээ.

Би тарянажалай, тэжээл бэлэдхэлэй ба огородно бригаданууудай үбэлэй сагта хэхэ хүдэлмэриин удхар бүриин түсэб табижа, колхозой правлени болон МТС-эй дирекцидэ баталуулаад, бригада бүхэндэ хүргөөб. Мүнөө бригаданууд тэрэ түсэбөөр ажаллажа байна.

Түрүүн ерээд хүдэлмэрилжэ эхилхэдэмни хүнүүд ажалдаа гаража үгэхэгүй, колхозой правлени гэшүүдэйнгээ ажалые эмхидхэжэ үгүй, нилээд олон бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг һэм. Гэбэшье, би бэрхэшээлнүүдһээ айгаагүйб, заримдаа ажалдаа гаража үгэхэгүй хүнүүдээр өөрөө хөөрэлдэжэ байгаад хүдэлмэридэ гаргадаг байгааб. Мүнөө тиимэ ябадал үсөөрөө.

Колхоз дээрэ агротехническэ курса эмхидхээбди. Тэрээндэмнай мүнөө 15 хүн саг үргэлжэ һуралсана. Би тэрэ курса хүтэлбэрилнэб. Зүгөөр, хүдөө ажахын тэмдэглэлээр хаһалгүй ойлгуулха хэрэгтэй үгы байдаг дээрэһээ бэрхэшээлнүүдтэй ушарнабди. Манай аймагай номой кноскнуудта хаһалхан ойлгуулха хэрэгсэлүүд тон хомор.

Энэ колхоздо ерээд хүбүүмни МТС-эй участково механигаар хүдэлмэрилнэ. Басагамни садоводуудай курсада һурахаяа ошоо. Бидэнэр ойрын жэлнүүд соо орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын тулада бүхы оролдолгоёо гарган ажаллахабди.

Л. Кудрявцева, Иволгын МТС-эй участково агроном.

Хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг

Би Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто ахалагша инженер-конструктораар ажаллажа байһан аад, «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад, республикынгаа хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ шиидэһэн байнаб.

БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство намайе Итанцын МТС-тэ главна инженерээр эльгээгээ. МТС-эй главна инженерээр хүдэлмэрилхэ гээшэ нилээд хүндэтэйшье, харюусалгатайшье ажал юм. Тиимэһээ би МТС-тэ ошоһонһоо хойшо станциин ба тэрэнэй харьяата колхозуудай ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй һайса танилсаха гэжэ шиидэһэн байнаб.

МТС-эй ажал хүдэлмэритэй һайса танилсаад байхадам, манай МТС намар-үбэлэй заһабарилгын сезондо муугаар бэлэдхэнхэй, заһабарилагшадай ажаллаха дулаан байрагүй, токарна ба үрэмдэлгын станогууд Улан-Удын мотор заһабарилгын заводто капитальна заһабарилгада эльгээгдэһэн, запасной частьнууд бэлдэгдээгүй байгаа.

Теэд МТС-эй дирекци болон партийна организацитай хамта энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, трактор машинануудай намар-үбэлэй заһабарилгын сезониие хаһа саг соонь эхилхэ ба дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаһан байнабди.

Мүнөө МТС-эйнгээ бүхы арга боломжонуудые хэрэглэн, тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилжа эхилбэшье, зэр зэмсэгүүдэй ба запасной частьнуудай дутамаг дээрэһээ заһабарилгын график дүүргэгдэнэгүй.

Манай МТС-эй дирекци хадаа МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр ерэһэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ ажаһуудалай ба культурна зохистой һайн услови байгуулжа үшөө шадаагүй, гэр байраар хангаадүй.

Трактор, машинануудые заһабарилгада түрүү узловой метод хэрэглэжэ, тэдэниие ерэхэ жэлэй полевой хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэхэ ёһотойбди. Тракторнууд болон машинануудые заһабарилгада заводской түрүү методуудые нэбтэрүүлхын, механизатор бүхэнэй, узел бүхэнэй даалгабаряа һайн шанартайгаар дүүргэлгэ хангахын, голодһо гаргаха ябадал усадхахын ба рационализаторска дурадхалнуудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө саашадаа эсэшэгүйгөөр оролдохо хүсэлэнтэйб.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, МТС-эй харьяата колхозуудта малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ, үбэл-хабарай үедэ полинууд ба сабшалан дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотойбди.

Н. Слезкин, Итанцын МТС-эй главна инженер.

Бидэнэй түрүүшын алхамууд

Би оронойнгоо хүдөө ажахые эрид түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсаха гэжэ шиидэһэн байнаб. Тиин Улан-Үдын мяханай комбинадта техникээр хүдэлмэрилжэ байһанаа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой гараһанай һүүлдэ МТС-тэ хүдэлмэрилхыемни гаргыһэн гүйлта БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ бариһамни Иволгын аймагай Саянтын МТС-тэ эльгээгээ һэн. Эндэ ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар механигаар хүдэлмэрилжэ эхилһээр һараһаа үлүүтэй боложо байнаб.

Һүүлэй үедэ «Улаан Оронго» колхозой племенной үнеэдэй шэнээр баригдажа байһан типовой байра соо малые эдеэлүүлхэ, наг шэбхыень газаа тээшэнь гаргаха, ундаалха хүдэлмэринүүдые механизацилха түхеэрэлтэнүүдые тодхожо байнабди. Энэ байра соо 200 үнеэд байрлаха юм. Ерэхэ жэлдэ эндэ үнеэдые механизмын хүсөөр һааха, уһалха түхеэрэлтэнүүдые тодхохобди. Тэрэнһээ гадна, энэ фермэдэ дүтэ гахайн, тахяагай фермэнүүдэй байранууд хойшодоо түхеэрэгдэхэ. Тэдэ фермэнүүд нэгэ кормокухниһаа хангагдажа байха юм. Энэ жэлдэ «Коммунизм» болон бусад зарим колхозуудта малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэхээр хараалнабди.

Манай МТС культурна болбосон центртэй «Улаан Оронго» колхозтой зэргэлээд байдаг. Колхозой клуб, библиотекэдэ ошожо, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргатайбди. Зүгөөр МТС-най ажаһуудалай зохихо услови намда үшөөл байгуулжа үгөөдүй байһаар.

Колхозуудай ниитын малай ашаг шэмэ үгэлгые, ороохото, овощной ба бусад культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхын зорилгоор хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые, тэрэ тоодо малажалай хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаб.

Гармажап Булытов, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар Саянтын МТС-эй механик.

Дахин механизаторнуудайнгаа дунда

Хори таран жэлэй саада тээ манай Оронго нютагта газараа модон анзаһаар хахалдаг, тарягаа гар хадууряар хададаг байгаа. Тиигээд үрэнээ мүльһэн дээрэ молтигаар сэхижо абадаг һэн. Удаань колхозой эмхидхэгдэхэлээр түрүүшын колёсно трактор, жатка, морин молотилка гэхэ мэтэ хойно хойноһоон ерэжэ эхилээ бэлэй. Би тиихэдэ түрүүшын бурят эхэнэр-механизаторнуудай тоодо трактор жолоодожо эхилһэн байгааб.

Трактористаар 6 жэл соо хүдэлмэрилжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоод байхадамни МТС-эй дирекци намайе тракторна бригадын бригадираар томилоо һэн. Бригадираар 2 жэл соо хүдэлмэрилөөд, механизаторнуудые бэлэдхэхэ Сэлэнгын һургуулида участково механигуудай 2 жэлэй курсада ошоо һэм. Теэд тэрэ һургууляа амжалтатайгаар дүргэжэ шадабашье, олон бага үхибүүдтэй болоһон дээрэһээ тэдэнээ хүмүүжүүлхын тулада ажалаа орхижо, гэртээ үлэхэ баатай болоо һэм. Тэрэ гэһээр арбаад жэл үнгэрбэ. Энэ саг соо колхоздоо бага зэргэ туһалалсаад, үхибүүдээ хаража, хүмүүжүүлжэ байдаг байгааб.

Харин энэ намартаа «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» түрэл Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, МТС-тээ ошожо, хуушан мэргэжэлээрээ хүдэлмэрилхэ гэжэ батаар шиидэбэб. Саашадаа гэртээ һууха аргагүй байгаа. Тиигээд МТС-эй дирекцидэ гүйлта бариһамни хүдэлмэришэдэйнгөө штадта оруулаад, заһабарилгын-монтажна бригадада ябуулба.

Манай МТС-тэ партиин ЦК-гэй уряагаар хүдөө ажахыдаа дахинаа ерэһэн мэргэжэлтэд болон механизаторнууд олон. Бидэнэр үйлэдбэриин түрүүшүүлэй түрүү зэргэдэ ябажа, оронойнгоо хүдөө ажахые ойрын жэлнүүд соо эрид түргөөр хүгжөөн дэбжээхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэ ёһотойбди, тэмсэхэшьебди.

Цырен-Ханда Юмова, Саянтын МТС-эй механизатор.

Ажалаа эрхимээр эмхидхэхэбди

Городой промышленна предприятинуудай нэгэндэ ажаллажа байһанаа партиин Центральна Комитедэй уряагаар МТС-тэ ошожо, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ, партиин табиһан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ бэеэрээ хабаадалсахые хүсэһэн байнаб.

Тиин республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство намайе Тарбагатайн аймагай Жиримскэ МТС-тэ машинно-тракторна мастерскойе даагшаар эльгээгээ.

Минии МТС-тэ ерэхэдэ заһабарилгын сезон эхилжэ байгаа. Намар-үбэлэй заһабарилгын сезониие манай МТС саг соонь эхилээ һэн. Трактор, машинануудые заһабарилха график дүүргэгдэдэг байбашье, энэ хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Манай мастерскойдо хүдэлмэрилхэ бүхы услови заһабарилагшадта гүйсэд байгуулагдаагүй, зэр зэмсэг ба бусад хэрэгсэлнүүд дуталдадаг юм.

Энээнһээ хойшодоо манай МТМ-е түрүү культуратай, заводойхи шэнги эмхи гуримтай болгохын түлөө оролдохо, заһабарилгын хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин байрые жэшээтэ һайнаар түхеэрхэ, зэр зэмсэгүүдыень бэхижүүлэн үгэхэ ба зохид һайн верстагуудые эмхидхэхэ байнабди. Мүнөө механизаторнуудай культурна эрилтэ дээшэлээ. Тиимэһээ тэдэниие культурнаар хангахын түлөө оролдохобди.

Т. Колесник, Жиримскэ МТС-эй МТМ-е даагша.

Эхэ оронойнгоо аша туһада

Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальнигаар хүдэлмэрилжэ байтараа республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын путёвкоор Сэлэнгын МТС ошожо, главна зоотехнигээр ажаллажа эхилһээр һара хахад болобоб. Би мүн бусадшье олон мэргэжэлтэд шэнги партиингаа уряагаар хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэжэ шиидэһэн байгааб. МТС-тэ ерэхэдэмни дирекци ажаһуудалай һайн услови намда байгуулаа.

МТС-эй хүдэлмэрилэгшэ болон сасуу халуун хүдэлмэридэ оролсооб. Теэд хэхэ хүдэлмэри захаһаа абаһаар тон олон байгаа даа. Түбхын түрүүн МТС-эй дирекци ба партийна организацитай хамта харьяата колхозуудтаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые хубаарилан табиһан, колхозуудай малажалай точконуудта малай хүсэ шадалһаа дулдыдан, тэжээл хубаарилхадань правленинүүдтэ туһалһан, хүсэ шадал муутай малнуудые амяарайнь илгажа харууһалга ба эдеэлүүлтын һайн условидо табиһан ба малда нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэ эмхидхэһэн байнабди. Мүнөө нэмэлтэ тэжээл болохо нилээд ехэ соломо суглуулагданхай. Гадна, үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхын ба залуу түлнүүдые хүсэ шадал һайнтайгаар үбэлжүүлхын зорилгоор, райпотребсоюзһаа харьяата колхозуудайнгаа концентрированнэ тэжээл абахадань туһалаабди. Манай МТС-эй харьяата Сталинай, Тельманэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд нилээд ехэ хэмжээнэй концентрированнэ тэжээл абаа.

Гүрэнэйнгөө олгоһон мэргэжэлые бодотоор хэрэглэн, мүнөө социалистическэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ сэхэ хабаадалсажа байһандаа омогтойбди. Гүрэмнай бидэндэ эрдэм мэргэжэл дэмы олгоогүй. Энэ эрдэм мэргэжэлээ бидэнэр, мэргэжэлтэд агуу ехэ Эхэ оронойнгоо аша туһада бүхыдэнь зорюулхабди.

Гадна, хартаабха ба овощь тарилгые үргэдхэжэ, эдэ шухала продуктнуудаар хүн зониие хангаха хэрэгтэй гэжэ манай партн, правительство бидэнние уряална. Энэ шухала зорилгые бэелүүлхын тулада ерэхэ жэлһээ харьяата колхозуудтаа хартаабха ба овощь квадратно-гнездовой аргаар таридаг болохомнай. Мүн малай шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхын зорилгоор фермэ шадарай участогуудта эдэ культуранууд ехээр таригдаха юм. МТС-най эдээниие тариха ба ургасынь хойноһоо харууһалха шэнэ шэнэ машинануудые абахань. Мүнөө колхозууднай хартаабхын ба овощиин үрһэ хүрэнгэ бэлэдхэжэ, парниково рамануудые олоор түхеэржэ байна.

А. Третьяков, Сэлэнгын МТС-эй главна зоотехник.

Техникые хүсэдөөр ашаглахабди

Би 1937 ондо трактористын зургаа һарын курса хүдөө ажахые механизацилгын Сэлэнгын һургуули дүүргээд, Зэдын аймагай Үшөөтын МТС-тэ түрүүшээр трактористаар, һүүлээрнь комбайнераар ажаллажа, 1940 он болотор байгаад, сэрэгэй албанда мордоо һэм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай һүүлээр гэртээ ерээд, МТС-тээ гэдэргээ бусаагүй, харин Торнин аймагай «Улаан Бургалтай» колхоздо ажаллаһан байнаб. № 4 тарянажалай бригадада элдэб хүдэлмэри хээб, һүүлэй үедэ бригадын моришон байгааб.

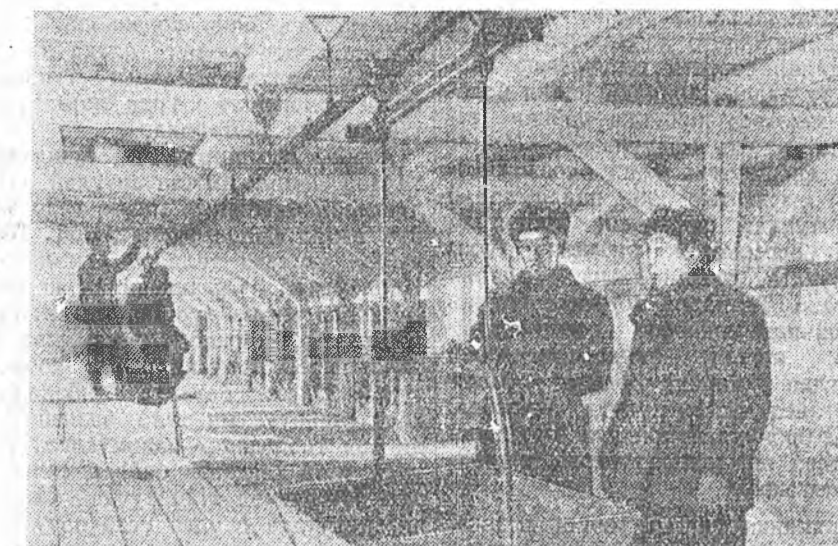
КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, минии хүдэлмэрилхэ газар МТС-тэ байна гэжэ тоолоод, Бургалтайн МТС-эй директор нүхэр Барановта намайе МТС-эйнгээ коллективтэ абыт гэжэ мэдүүлгэ бариһан байнаб. МТС-эй директорэй октябриин 20-ной приказай ёһоор би механизатор болоод, «Улаан-Бургалтай» колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын трактор болон хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые МТС-тэ асаралгада хамһалсаһан байнаб. Тиигэһээр байтарни ноябриин 3 болоходо, намайе трактор задалалгын узелда хүдэлмэрилхөөр томилһон байна. Мүнөө үбэлдөө энэ узелда ажаллаад, ерэхэ жэлдэ «НАТИ» маркын трактор жолоододохо гэжэ шиидэнхэйб. Тиин ерэхэ сезон соо 500 гектарһаа доошо бэшэ зөөлэн хахалалга хэхэ гэһэн социалистическэ уялга абанаб.

Цырен-Ханда Гармаев, Бургалтайн МТС-эй тракторист.

★ МЭРГЭЖЭЛТЭД ХҮДЭЛМЭРИЛЖЭ БАЙНА ★

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй уряагаар Иволгын аймагай Саянтын ба Иволгын МТС-үүдтэ ерэһэн мэргэжэлтэд аймагай колхозуудай хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөхын тулада эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэй дунда Иволгын МТС-эй главна агроном нүхэр Братущенко, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар Саянтын МТС-эй механик нүхэр Булытов гэгшэд эрхим ажалаараа шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. (зүүн таладань) нүхэр Братущенко МТС-эй үрһэ шалгалтын лаборатори соо үрһэнэй шанар шалгажа һууна. 2. (баруун гарһаа) нүхэр Булытов «Улаан Оронго» колхозой племенной үнеэдэй фермын шэнээр баригдажа байһан байра соо монтажнигуудай бригадын бригадир нүхэр Банзаракцаевта заабари үгэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

1953 оной ноябриин 23-да Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиие нээхэдээ Жолио-Кюриин хэлэһэн үгэ

Энэ сессиие нээхэ зуураа, бидэнэе нэгэдүүлдэг холбоо барисаанай, эб найрамдалые нэгэн һаналаар хүсэжэ байһанай үндэһэ һуури дээрэ бии болоһон, заримдаа хатуу шанга, зүгөөр сэдьхэл хүдэлгэмэ тэмсэлэй үедэ шууд бэхижэжэ байһан холбоо барисаанай удхашанарые би . хүсэд һайнаар мэдэрнэб. Арадуудай эгээл һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгын үмэнэ өөһэдынгөө харюусалгые гүнзэгыгөөр мэдэрэн үнэн зүб ба үрэ ехэтэй ябуулгануудые хэһээнэй ашаар эб найрамдалые хамгаалхын түлөө бүхэдэлхэйн агуухэ хүдэлөөе урагшань дабшуулха зорилго бидэнэр өөһэдынгөө урда ходоодоо табидаг байгаабди. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй трибуна дээрэһээ, тэрэнэй үүсхэлээр зарлагдаһан агуухэ конгрессүүдэй трибуна дээрэһээ бүхы дэлхэйн элдэб олон хүн зоной эб найрамдалые хүсэжэ байһаниинь үнэнтөөр ба эли тодоор мэдүүлэгдэдэг байгаа.

Уласхоорондын байдалые эб найрамдалай хэрэгтэ таарамжатай зохидоор хубилгахын тулада бүхы арадууд хамтын харюусалгатай байха; тэрээнһээ гадна, зарим арадууд онсо харюусалгатай байха ёһотой. Стокгольмско уряада, агуухэ табан гүрэнэй хоорондо хэлсээ хэхэ тухай уряада харюу болгон, буу зэбсэг хуряаха тухай манай резолюцида харюу болгон бидэнэй ябуулжа байһан үргэн кампанинууд, уласхоорондын проблемэнүүдые хэлсээ хэжэ гуримшуулха тухай Будапештскэ уряада харюу болоһон бидэнэй мүнөө ябуулжа байһан кампани,—эдэ бүгэдэ булдадаа иимэ түхэлэй ябуулганууд болоно.

Һүүлэй һарануудта болоһон событинуудай эсэстэ уласхоорондын байдал хадаа энэ хамтын харюусалгаһаа гадна, зарим оронуудай, ушар иимэһээ тэдэнэй национальна хүдэлөөнүүдэй тон ехэ удхашанартай онсо харюусалга дааха зэргэтэй байһые харуулна. Энэ харюусалга хадаа эб найрамдалые хамгаалха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы удхашанартай байжа болохо ябуулгануудые дары түргэн хэхые эрinэ. Германитай хүршэ оронуудай европейскэ хамгаалалгын нэгэдэлдэ эсэргүүгээр гү, али милитаристска Германиие шэнээр зэбсэглэхэ али бүхы ондоо формонуудта эсэргүүтээр хэжэ байһан ябуулганууд, Азиин оронуудай ба корейскэ проблемые шиидхэхэ, Вьетнамдахи дайн байлдаае зогсоохые хүсэдэг оронуудай ябуулганууд хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ түс түс оронуудай харюусалгые түрүүшын ээлжээндэ табидаг тэдэ ябуулганууд тоодо ороно.

Хүсэ хэрэглэхэ политикын тала баригшад олониитын һанамжые мэдэлхые али болохоор эрмэлзэдэг байна гэжэ зааха зуураа, баримтануудые байһан соонь зүбөөр шэнжэлэлгэдэ үндэһэлһэн тодо ба ойлгосотой аргументацинуудые хэрэглэн, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха гээшэ эб найрамдалай тала баригшадай зорилго болоно гэжэ Жолио-Кюри онсо тэмдэглээ.

Хүйтэн дайнай нарижуулагдаһан зэбсэгтэй, жэнжээлбэл, психологическа дайнай асуудалнуудые хүсэд шадамар бэрхээр хэрэглэдэг хүсэ ехэ талатай бидэнэр тэмсэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ. Худал хуурмаг ябадалтай ба мэхэ гохонуудтай эсэргүүсэн бидэнэр хододоо тэмсэхэ баатай болонобди. Хэлсээнүүдые хэлгэдэ һаад ушаруулхын тулада хэрэглэгдэһэн мэхэ гохонуудай шэнжые ба олон янзын байһые һаяын событинууд тон эли тодоор харуулна. Арадуудай ехээр хүсэжэ байһан эрмэлзэлгэнүүдһээ, тусхайлбал бултанда абтажа болоомоор шиидхэбэринүүдые гаргахын тулада хэлсээ хэхые үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн эрмэлзэлгэнүүдһээ тон ондоо зорилгоор хэлсээнүүд тухай зарим дурадхалнуудынь найруулагдажа болохо байһые ойлгон мэдэхэ арга боломжонуудые эдэ событинууд олгоно. Хэлсээнүүдэй үедэ түйлагдажа болохо гансахан илалта хадаа бидэндэ ехэ удхашанартай эб найрамдал болоно. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, удаань тэрэниие усадхаха арга зэбсэг, зэбсэгтэ тулалдаануудые зогсоохо, уласхоорондын проблемэнүүдые гуримшуулха, буу зэбсэг хуряалгые эмхидхэхэ арга боломжо олгохо зэбсэг мүн гэжэ хэлсээнүүдые арадууд тоолоно.

Бусад хүнүүд хэлсээ хэхэ дурагүй хэбэрээйгээр хэлэдэг болоошье, зэбсэг хэлсээнүүдэй заатагүй таһалдаха ба хүсэ хэрэглэхэ бүри бата позици тэрээгээр олохо ябадал хангахаар эрхэ байдалда хэлсээ хэхэ эхилхэе хүсэнэ.

Европын центртэ, Германиин хүршэнэртэ һайн мэдээжэ германска милитаризмын аюул дахин бии болоо гэжэ Жолио-Кюри үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Немецкэ милитаристнуудые хабаадуулалсаха гэжэ байһан коалициин хамгаалалгын шэнжэтэй байһан тушаа шэнэ шэнэ найдуулганууд иимэ баримтаар буруутуулагдана гэбэл, боннско Германиин мүнөөнэй эзэд американска правительствын дэмжэлгэ хүлеэн ба тэрээгээр зоригжуулагдан өөрынгөө территориальна эрилтэнүүдые найруулан мэдүүлһэн байна. 1952 оной декабриин 6-да боннско парламент доро дурсагдаһан резолюци баталан абаһан байгаа гэбэл: «Германиин зүүн ба баруунһье талын мүнөөнэй хилэ федеральна республикые яашье хангахагүй байна гэжэ европейскэ арми тухай договорто хабаададаг оронуудта мэдээсэхыень правительствода даалгагдана». Германида һунгалтын болоһоной хойто үдэр канцлер Аденауэр иигэжэ мэдүүлээ: «Европа һэргээн байгуулагдаха. Тэрэниие бидэнэр һэргээн байгуулаад байхадаа, манай залуушуулда хэрэгтэй бүхы шухала юумые—тэрэнэй добтолон ороход бүри үргэн арга боломжо тэдэндэ олгохобди».

Милитаристска Германиие шэнээр зэбсэглэлгэ американска гадаадын стратегиин политикада тааралдадаг байһаниинь тон эли. Хэрбээ эдэ түсэбүүдэй бэелүүлэгдээд байгаа һаань, тэдэнэй өөһэдэйнь аюулгүй байдалда гай түбэг ушаржа болохо гэжэ баруунай оронуудай — Германиин хүршэнэрэй гражданинуудта улам бүри элеэр харагдадаг болоод байна. Юуб гэхэдэ, иимэ Германи хадаа урдань хэдэгтээл адляар эдэ оронуудта добтолон ороолго хэхэ һэдэлгэ гаргаха болоод байна бшуу. Энэ агрессивнэ политика өөрыгөө хамгаалха зорилготой хэбэртэйгээр бэелүүлэгдэдэг байна. Үнэндөө энэ политика бүхы дэлхэйдэхи аюулгүй байдалда тон ехэ гай түбэг тохёолдуулха байна. Энэ хадаа англо-советскэ ба франко-советскэ договорнуудые хэрэгсээхэгүй гэжэ эрмэлзэнэ. Энэ хадаа потсдамска хэлсээе тооногүй. Тэгэд энэ хэлсээнэй гол принципүүд нэгэдэмэл, демократическа ба эб найрамдалда дуратай Германиие байгуулха договор агуухэ табан гүрэнэй хоорондо баталха арга олгохо байгаа. Милитаристска Германиие шэнээр зэбсэглэхэ аюулые зайсуулхын түлөө бүхы арадууд харюусалгатай, зүгөөр Германиин хүршэ гүрэнүүдэй энэ харюусалгань илангаяа ехэ байна. Ниитын һанамжые худхуулхын тулада иимэ хуурмаг муухай аргануудые хэзээдэшье үшөө хэрэглэгдээгүй байһан юм. Дүрбэн гүрэнэй конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхал тухай хэлэхэ зуураа, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр 1953 оной октябриин 29-дэ республикын соведтэ хандахадаа иигэжэ мэдүүлээ: «Советскэ Союз ямар проблемэнүүдые табихые хүсэнэб, тиимэ бүхы проблемэнүүдэй, тусхайлбал, аюулгүйн проблемын табигдахаар иимэ конференци зарлахые бидэнэр урда мэтэ хүсэнэбди. Тэрэ хадаа өөрынгөө аюулгүй байдал тухай хэлэхэ байха. Бидэнэр манай аюулгүй байдал тухай баһа хэлэхэбди». Бидэнэр энэ мэдүүлгые һайшаангүй байжа шадахагүй байгаабди. Гэбэшье, эдэ үгэнүүдые хэлэхынгээ урда тээ «Европейскэ хамгаалалгын нэгэдэл ба дүрбэнэй конференци хадаа бэе бэеэ хүсэлдүүлхэ хоёр элемент болоно» гэжэ сэхэ мэдүүлжэ, иимэ конференциһээ гаража болохо байһан үрэнүүд тухай бидэнэй найдажа байһан бүхы найдалгые тэрэ хадаа уридшалан үгы хэһэн байна. «Хэлсэхые хүсэһэн бүхы проблемэнүүдые алишье талын табижа болохо байһан» конференци, агрессивнэ бэшэ байжа шадахагүй, зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха ябадал хараалһан договор хоёрые бэе бэеэ хүсэлдүүлхэ байна гэжэ яагаад хэлэжэ болохо гээшэб?

Эб найрамдалай национальна соведэй заседани дээрэ өөрынгөө эхэ оронойхидто хандахадаа эб найрамдалай соведэй түрүүлэгшэ байһан би хадаа таанадай һанал бодолые хэлэхэеэ найдажа байһан туладаа иигэжэ мэдүүлээб: «Мүнөө үедэ французска арад событинуудай хүгжэлтые эб найрамдалай аша туһада зорюулан хубилгаха арга боломжотой, энээниие бүхы оронуудта, дэлхэй дээрэ һайнаар ойлгоно. Таанадай ябуулжа байһан кампаниин хойноһоо һониркохотойгоор, этигэл найдабаритайгаар ажаглан хараха байха, эмхигүй ганса нэгэн хүнүүд бэшэбди. Бүхы оронуудай арадууд Франциин арадһаа ехэ юумэ хүлеэнэ, тэрээндэ этигэнэ».

Франциин үргые миниин иигэжэ хэлэһэнэй таһалбарилгадаһаб гэхэдэ, һүүлдэ жэлдэ болоһон событинууд ба хүсэндөө байһан договорнууд хадаа дайнай замаар дабшалгануудта шанга сохилто хэжэ, тэрэниие зогсоохо тусхай арга боломжо тэрээндэ олгоно. Энэ талаар Германиин бусад бүхы хүршэнэр тон шухала харюусалгатай, тэдэнэй ябуулгануудай хойноһоо мүн лэ тиимэ ехэ анхаралтайгаар бидэнэр ажаглан харанабди, мүн лэ тиимэ хүсэтэйгөөр ба тиимэ этигэлтэйгээр тэдэниие бидэнэр дэмжэнэбди.

Саашань Жолио-Кюри иигэжэ хэлээ:

Азида болоод байһан событинуудта, илангаяа Корейдэ хамаатай событинуудта бүхы дэлхэйн арадууд ехэ анхарал хандуулна. Корейскэ арадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсагшад буу зэбсэгэй хүсөөр илалта түйлахын тулада яһала ехэ хүсэтэйбди гэжэ өөһэдыгөө тоолодог байһаниие дайнай ябуулгануудай эхилһэнһээ хойшо элэ событинуудые шэнжэлэн үзэлгэһөө харагдана. Тэдэнэр анха түрүүнһээ хойшо сэрэгэй ябуултануудые зогсоолгодо эсэргүүсэдэг, Корейдэхи дайнда хабаадаһан хоёр талын түлөөлэгшэдые байлгалсажа тохёолдоһон байдалые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хаража үзэлгые зүбшөөдэггүй байһан юм.

Американецуудай, хитадууд ба кореецүүдэй хоорондо хэлсээ хэхэ арга олдожо, тэрэ хадаа эблэрэлгэ тухай хэлсээ баталха ябадалда хүргөө. Энэ баримта тон ехэ удхашанартай, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулгада тэрэ нилээд ехээр туһалаа. Зүгөөр бусад баримтанууд, жэшээлхэдэ, эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдэй үедэ Ли Сын Манай гаргаһан ябадалнууд, Ли Сын Ман ба Холбоото Штадуудай хоорондо тусхай хэлсээ баталһан, тэрэшэлэн Корейдэхи дайнда американска командованиин доро хабаадаһан 16 гүрэнэй хоорондо баталагдаһан хэлсээн хадаа саашадаа бэрхэшээлнүүдэй тохёолдохо байһые уридшалан харуулһан байгаа.

Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуладхалгаһаа айдаг хүсэнүүд политическэ конференци зарлаха ябадалые һаатуулхын тулада элдэб олон янзын арга зэбсэгүүдые мүнөө хэрэглэжэ байна. Даб дээрэ болоод байһан хэлсээнүүдэй үедэ тон олон бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Политическэ конференцидэ СССР, Инди, Пакистан, Индонези, Бирма гэхэ зэргын нейтральна оронуудые хабаадуулха ябадалда эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэлгын хэлсээнүүдые хэхэ ябадалые усадхахын тулада корейскэ ба хитадай делегадууд шэнэ түсэб мэнэ һаяхан дурадхаһан байна.

Энэ түсэб хадаа хэлсээнүүдые хэхэ тухай арадуудай баримталдаг хараа бодолдо таараха байһан тулада конференцидэ хабаадагшадаар бултаарнь һайшаагдан абтаха зэргэтэй байгаа. Гэбэшье, энэ түсэбые буруутуулха гэһэн һэдэлгэнүүд гарадаг байна. Политическэ конференциин состав тухай ООН-дохи олонхидой оруулһан дурадхалые кореецүүд ба хитадуудай хэрбээ тэрэ хэбээрнь, тусхай болзор соонь хүлеэн абаагүй һаань, эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй сэрэгэй плейэхидые сулөөлхэ ябадалтай хамаатай хубиие саашадаа сахихагүй гэжэ Даллес заналта хэнэ бэшэ гү.

... Бүхы хүн түрэлтэндэ хамаатай үшөө нэгэ тон шухала проблемэ бии байна. Хүн зониие олоор хюдан алаха ябадалые хорихо тухай ба буу зэбсэг хороохо тухай эндэ хэлэгдэнэ. Арсалдаануудай гараһан тиимэ асуудалнууд, оролдолго ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэгдэдэг тиимэ асуудалнууд дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэн сагһаа хойшо үсөөн бэшэ гараһан байна.

Иимэ проблемэнүүдтэ Эб найрамдалай Совет хадаа алишье ушартань ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Стокгольмско уряае бүхы дэлхэйн хүн зоной халуунаар дэмжэһые бидэнэр һайн мэдэнэбди. Хүн зониие олоор хюдан алаха зэбсэгүүдые хорихо ябадалые түйлаха гэһэн эрмэлзэлгэ урда мэтэ хүсэтэй байһан зангаараа.

Хэрбээ энэ проблемые шиидхэхэ талаар зарим амжалтануудай түйлагдаһан байбашье, мүнөө үедэ элдэб һанал бодолнууд гарадаг. Буу зэбсэг хуряаха талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин комисси хадаа мүнөө хүрэтэр үрэ ехэтэй тобшолол гаргаагүй гэжэ мэдээжэ хэрэгтэй. Атомна зэбсэг хорихо тухай хэлсээ баталха ябадалда һаад ушаруулһан тула энэнэй урда тэ табигдадаг баримталалнууд урда мэтэ хэгдэжэ байһан зангаараа. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин һүүлэй үедэ оруулһан дурадхалнуудай тухай, сообщени ска министр байһан Жоль Мокын оруулһан дурадхалнууд соо зэбсэгтэ бүхы хүсэнүүд тухай, атомна бүхы предприятинууд тухай мэдээ үгэхэ ябадалые хорихо гэһэн Барухын түсэб шэнги таарахагүй ябадалнууд дахин гаргагдана.

Уранова малтамалнуудай ба атомна установконуудай эзэн болохо уласхоорондын органиие байгуулха ябадал хараалһан Барухын түсэбэй пунктые Холбоото Штадуудай оролдосотойгоор баримдалдаг байһанай шалтагааниие элирүүлхэ һэдэлгэ эб найрамдалые хамгаалха талаар арадуудай конгрессэй болоһонһоо хойшо элирүүлхэ гэһэн һэдэлгэ би гаргаһан байнаб.

Тэдэнэр таарамжатай олонхидые юрэ баримталха ябадалые үлөөхые этигэдэг байһан энэ түсэбые баримталагшад хадаа түс органой шиидхэбэринүүдэй юрэнхы олонхидоорнь абтадаг байхые баадхана. Энэ хадаа атомна энергиин, дэлхэйн бүхы оронуудай промышленна ба экономическа талаар бүхы асуудалнуудые үнэндөө өөрынгөө гарта абаха ябадал хангаха байна. Гэбэшье, эдэ эрмэлзэлгэнүүдтэнь иимэ түхэлэй буу зэбсэг хорихо ба энээниие үрэ ехэтэйгээр хинан шалгаха уялга даалгаха ябадал хараалһан конвенци баталхые эриһэн дурадхалнууд һаад ушаруулна.

Барухын түсэб гү, али хүн зониие олоор хюдаха гү, али буу зэбсэг хуряаха тухай энээн шэнги бусадшье түсэбүүд хадаа буу зэбсэг бүридхэхэ ба тэрэниие хинан шалгаха ябадал хараалдаг байна. Гэбэшье, нацын зүгһөө буу зэбсэг хороохо гэһэн уялга хараалдаггүй байна. Энэ түсэб хадаа буу зэбсэг бүридхөөд, тэрэнэй хойноһоо хиналта тогтооһонойнгоо һүүлээр хаража үзэхэбди гэһэн удхатай юм. Мүнөөнэй иимэ түгшүүрилтэй оршон байдалда ондоо ямаршье уялгануудые хараалаагүй иимэ дурадхал абтажа болохогүй байна. Юуб гэхэдэ энэ хадаа үглөө үдэртөө этигэхэгүй ябадал улам ехэдхэхэ, хүсэ хэрэглэлгын политикада бүхы талаһаань туһалха байна.

Уласхоорондын харилсаануудай иимэ түгшүүрил ехэтэй байхада тодорхой проблемэнүүдые шиидхэлгэ түйлаха тон бэрхэтэй байһые дэлхэйн мүнөө үеын байдалые харуулдаг гол шухала событинуудые шэнжэлэн үзэхэдэ эли болоно. Иимэ оршон байдалда крестово поход хэхэ ябадалаар дашуурžа болохо аюул тэдэндэ тохёолдожо болохо гэжэ хүн зониие мэхэлэн худхуулха оролдолгонууд гаргагдана.

Таанад иимэ ёһо гуримда этигэнэт, таанадые эзэмдэхые хүсэнэ, өөһэдынгөө заншалта ажабайдалһаа арсахые баадхана гэжэ, хэрбээ ородуудай өөһэдынгөө байгуулалтые хубилгаа һаань, хитадуудай хэрбээ формозско маршалые дуудажа асараа һаань, тэдэнтэй хэлсээ хэжэ болохо гэжэ таанадта хэдэн дахин дабтан хэлэдэг байһан тухай эдэ хүнүүдтэ хандаха ба сэхэ хэлэхые би хүсэхэ байнаб.

Юун гэжэ таанад һананат, хэрбээ капитализмые усадхаһан лэ сагтань американецуудтай хэлсээ хэжэ болохо юм гэжэ баталха болоо һаа таарамжатай гээшэ гү?

Имагтал бүхы хүнүүдэй таанадтай нэгэн һанал бодолтой байгаа һаань эб найрамдалые аршалан хамгаалжа болохо гэжэ таанад мэдэнэ гүт?

Хэрбээ тиимэ бэшэ байгаашье һаань дэлхэй дээрэхи эдэ хүнүүдтэй хамта уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха арга бэдэрхэ хэрэгтэй бэшэ гээшэ аал?

Эб найрамдалые дэмжэхын ба бэхижүүлхын түлөө эгээн ехэ харюусалгатай табан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха эгээн һайн зам болохо байгаа бэшэ аал?

Табан агуухэ гүрэнэй түлөөлэгшэд уулзажа бүхы дэлхэй дээрэ арсалдаанай гарадаг юрэнхы проблемэнүүдые өөһэдынгөө интересүүдтэ ба һэргылэлгэнүүдтэ зохилдохоор шиидхэхын тулада һанал бодолоо хэлсэжэ, һэжэглэлсэхэ ябадал зайсуулан түгшүүрилые һуларуулаг лэ.

Энэ тон шухала зүблөөнэй зарлагдаха ябадалые түйлаха зорилготой эгээл нүлөө ехэтэй арга зэбсэгүүдые олохо гээшэ манай сессиин гол зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ би тоолоноб.

Һайнаар хүдэлмэрилхын тулада хэлсэхэ зүйлдэ оруулагдаһан гурбан проблемые тэдэнэй уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха гол проблемэтэй холбоотой байһан тулада, эмэ найрамдалай бэшэ, харин нигтэ холбоотойгоор хэлсэжэ шийдхэхэ шухала байна.

Манай хүдэлмэриин ба эдэнэй түйлахада тобшолһонуудай бүхы хүн түрэлтэндэ анхаралые хандуулха байһан событинуудта ехэ удхашанартай байха гэжэ би этигэн найданаб.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси

ВЕНА, ноябриин 24. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ богони забһарлалга болоһоной һүүлээр сесси дээрэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй орлогшо-түрүүлэгшэ Пьетро Ненни үгэ хэлэжэ, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагша Ив Фаржын дурасхаалые хүндэлэн тэмдэглэбэ.

Арадууд уласхоорондын проблемэнүүдые үнэн сэхээр шиидхэхые хүсэнэ, бүхы хүнүүдтэ таарамжатай хэлсээ түйлахые үнэн зүрхэнһөө оролдоно гэжэ Ненни тэмдэглэбэ.

Хүйтэн дайе халуун дайн болгохо аюул 1—2 жэлэй саана байһанһаа мүнөө бага болоо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гэбэшье, үндэһөөрнь эрьелтэ хэгдээ гэжэ хараха юуншье мүнөө хүрэтэр болоогүй байна. Корейдэ эб найрамдал үшөө мандаагүй, германска асуудал шиидхэгдээгүй, яаралтайгаар зэбсэглэлгэ үргэлжэлһөөр, США СССР-ые сэрэгэй базануудаар бүһэлнэ.

Ненни «европейскэ хамгаалгын нэгэдэл» тухай договорто эсэргүү тэмсэхэ шухала байһан тухай тогтон хэлэбэ. «Европейскэ хамгаалгын нэгэдэлые» байгуулгада эсэргүү үргэн кампани эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ. 6 гүрэнүүдһээ гадна бүхы оронуудай эб найрамдал хүсэгшэ хүнүүд энэ кампанида хабаадаха ёһотой юм.

Эб найрамдалай хүсэнүүд саг үргэлжэ бэхижэнэ. Хитадтай, Корейтэй ба Вьетнамтай һанал нэгэдэлтэй байха мэдэрэл Азида үргэжэ байна. Африкын дарлагдаһан арадууд сэрэгэй бэлэдхэлдэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ улам ехээр хабаадана.

СССР-эй, Хитадай ба арадай демократиин оронуудай амжалтанууд эб найрамдал тээшэ эрмэлзэлгын хүсэн тухай гэршэлнэ. Тэдэнэр манда шэнэ хүсэ түрүүлнэ. Эб найрамдалые дайшалан абаха шадалтай байһан тулада, бидэнэр эб найрамдалда этигэнэбди. Өөрынгөө тэмсэлээр бидэнэр бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, илажа шадахабди.

Тэрэнэй һүүлээр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретарь Жильбер де Шамбрэн үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө үгые гол түлэб германска проблемэдэ зорюулба.

Германиие амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ талаар Советскэ правительствын дурадхаһан зам ба Германиие шэнээр зэбсэглэхэ ябадалые хорилго хадаа эб найрамдал хүсэгшэ бүхы арадуудай интересүүдтэ бүрин таарана гэжэ де Шамб... зааба. Германска асуудалые ... ветскэ дурадхалнуудай үндэһ... шиидхэжэ бүрин болохо байна ... жэ Эб найрамдалай Бүхэдэлх... Совет арадуудта харуулха ёһо... юм гэжэ де Шамбрэн үгынгөө ... гэсхэлдэ мэдүүлбэ. Парижска ... боннско договорнуудһаа арсал... һайн дүн үгэхэ, дайнһаа зайсал... да туһалха, уласхоорондын түгш... рилые зөөлэрүүлтэдэ хүргэхэ бай... гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлх... Совет харуулха ёһотой.

Эб найрамдал хамгаалха Англи... ска комитедэй президент Пр... болбол Англи дотор эб найрам... лай түлөө хүдэлөөн дайнда ба... рэгэй бэлэдхэлдэ эсэргүү хэл... нэй түлөө олониитын һанал бо... лые эмхидхэлгэдэ нилээд ехэ ну... үзүүлээ гэжэ тэмдэглэбэ. Мү... Англида зарим этэгээдүүд Бару... Германиие ремилитаризаци... дэлхэйн гурбадахи дай үүдх... уласхоорондын харилсаануу... хурсадхаха ябадалда олонии... һанал бодол шэглүүлхые һэдэ... Гэбэшье, английска арадай гол ... бинь энээндэ эсэргүү эрид шанга... тэмсэнэ.

Вьетнамда мүнөө хэгдэжэ бай... дайе французска колонизаторн... үүдхээ гэжэ Ле Дин Там (Вьетна... хэлэбэ. Энэ агрессивнэ дайн фр... цузска арадай интересүүдтэ эс... гүү хэгдэнэ. Франциин зонхи... булэгэй түлөөлэгшэдэй зариманш... энээниие мэдэрхэ баатай бол... Корейдэ эблэрэлгые баталалга ... даа вьетнамска асуудалые э... ёһоор шиидхэхэ аргатай бай... ябадалда Франциин ба Вьетнам... арадуудай, мүн бүхы дэлхэйн а... дуудай этигэдэг байһаниие у... ехэ болгоо.

Корейдэхи дайн эблэрэлгэ ту... хэлсээгээр дүүрээ гэжэ Ле Д... Там мэдүүлбэ. Вьетнамда дай з... соохо аргатай байна.

Вьетнамска асуудалые эбэй ёһ... үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө т... сэгшэ французска арадта ба ... найрамдал хүсэгшэ бүхы араду... та халуун амаршалга хүргөөд, ... Дин Там Вьетнамдахи гэмтэ бу... дайе үргэдхэхэ ба удааруулха ... һэн американска, французска им... риалистнуудай ябуулгануудые ... руушааха, дай зогсоохын ба вь... намска асуудалые эбэй ёһоор ши... хэхын түлөө хүсэн түгэлдэр кам... ни эмхидхэхэ гэһэн уряатайг... сессидэ хабаадагшадта хандаба.

Энээгээр заседани дүүрээ.

Редакторай орло...
Д. Л. ЛОБСАНО...

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ УРЬҺАЛАМЖА

1951 ондо гаргагдаһан

1953 оной ноябриин 15-да Николаев городто болоһон шүүбэринүүдэй 4-дэхи тиражай

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудтахи серинүүд ба облигацинууд... удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин ...
100190	07*)	1 000	105771	24*)	1 000	111554	1—50	200	115688	33*)	
100196	1—50	200	105871	1—50	500	111767	1—50	500	115769	13*)	
100205	1—50	500	106562	15*)	1 000	112027	09*)	1 000	115815	04*)	
100294	04*)	1 000	106716	1—50	200	112054	23*)	1 000	115831	46*)	
100612	39*)	1 000	106762	30*)	1 000	112126	1—50	200	115850	1—50	
100715	13*)	1 000	106850	1—50	200	112172	10*)	1 000	115954	32*)	
100748	31*)	1 000	107154	37*)	1 000	112344	1—50	200	116025	1—50	
100811	24*)	1 000	107460	18*)	10 000	112398	25*)	1 000	116042	27*)	
100946	31*)	1 000	107520	31*)	1 000	112523	11*)	1 000	116069	44*)	
101047	1—50	200	107604	36*)	1 000	112743	1—50	200	116071	09*)	
101055	34*)	1 000	107714	1—50	500	112823	31*)	1 000	116126	28*)	
101089	04*)	1 000	107759	14*)	1 000	112898	01*)	1 000	116275	49*)	
101281	43*)	1 000	107821	1—50	200	112993	1—50	200	116338	31*)	
101326	1—50	500	107825	1—50	200	113247	14*)	1 000	116396	1—50	
101545	1—50	500	107983	1—50	200	113367	35*)	5 000	116668	30*)	
101669	45*)	1 000	108006	1—50	500	113439	17*)	1 000	116746	06*)	
101697	1—50	200	108026	1—50	200	113534	01*)	1 000	116753	1—50	
101781	16*)	5 000	108204	35*)	1 000	113586	50*)	1 000	116911	38*)	
101814	31*)	1 000	108267	43*)	5 000	113638	35*)	1 000	116947	37*)	
101850	1—50	200	108820	13*)	1 000	113675	42*)	25 000	117003	36*)	
101894	17*)	1 000	108987	49*)	1 000	113762	1—50	200	117263	34*)	
101941	19*)	1 000	109042	20*)	1 000	113776	1—50	200	117306	45*)	
102265	02*)	1 000	109292	10*)	1 000	113823	50*)	1 000	117691	1—50	
102306	1—50	200	109741	1—50	200	113881	45*)	1 000	117851	38*)	
102508	1—50	200	109746	26*)	1 000	113997	1—50	200	117900	28*)	
102689	1—50	500	109749	47*)	1 000	114047	27*)	1 000	117948	1—50	
102768	32*)	1 000	109923	10*)	1 000	114077	1—50	200	117982	50*)	
102774	35*)	1 000	109940	1—50	500	114151	44*)	1 000	118267	28*)	
102891	1—50	200	109965	1—50	200	114168	1—50	200	118602	21*)	
102900	47*)	1 000	110046	1—50	500	114243	03*)	1 000	118701	16*)	
102917	13*)	1 000	110070	1—50	500	114411	46*)	5 000	118951	19*)	
102925	33*)	5 000	110159	34*)	1 000	114416	36*)	1 000	119010	23*)	
102990	08*)	1 000	110168	05*)	1 000	114433	20*)	10 000	119023	24*)	
102994	18*)	1 000	110180	50*)	5 000	114583	1—50	500	119039	1—50	
103406	01*)	1 000	110255	1—50	200	114592	1—50	200	119058	07*)	
103440	1—50	200	110365	45*)	1 000	114801	15*)	10 000	119121	22*)	
103509	1—50	500	110651	04*)	1 000	115056	15*)	1 000	119200	1—50	
103864	1—50	500	110736	37*)	1 000	115154	17*)	1 000	119210	1—50	
104268	1—50	200	110806	15*)	1 000	115183	35*)	1 000	119280	02*)	
104281	1—50	200	110929	15*)	1 000	115275	35*)	1 000	119310	1—50	
104573	1—50	200	111168	50*)	1 000	115375	35*)	1 000	119334	15*)	
104680	09*)	1 000	111224	1—50	200	115383	01*)	1 000	119387	32*)	
104798	18*)	1 000	111233	29*)	1 000	115387	15*)	1 000	119434	15*)	
104994	1—50	500	111275	1—50	200	115527	28*)	1 000	119679	15*)	
105468	1—50	500	111306	50*)	1 000	115679	15*)	1 000	119707	31*)	
105496	43*)	1 000	111479	1—50	200						

*) Энэ серийн облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүри 200 түхэ... шүүбэринүүд буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин түрүүлэгшэ—ажалшадай ... тадуудай Николаевска областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүү... И. Т. НАЗАРЕН...

Комиссиин харюусалгата секретарь финансова албанай советник Л. А. ВАСИЛЬЕ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—18.

Н—00687.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.